

ŠKOCJANSKI
ZATOK

naravni rezervat
ŠKOCJANSKI
ZATOK

Fpod

Photo: Duša Vadnjaj

LETNI PROGRAM DELA IN FINANČNI NAČRT

Naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2023

pripravili: ekipa NR Škocjanski zatok (Borut Mozetič, Bojana Lipej, Tina Kocjančič, Aleš Marsič, Domen Stanič, Bia Rakar in Daša Stavber)

Škocjanski zatok, februar 2023

KAZALO VSEBINE

KAZALO VSEBINE	2
1 PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA.....	3
2 CILJI IN GLAVNE PRIORITETE UPRAVLJANJA V LETU 2023	4
3 OCENA IZVAJANJA PREDHODNEGA LETNEGA PROGRAMA DELA IN FINANČNEGA NAČRTA	8
4 LETNI PROGRAM AKTIVNOSTI	10
5 PREDSTAVITEV PROJEKTOV V TEKU IN PRIPRAVI.....	43
5.1. PROJEKTI V TEKU	43
5.2. PROJEKTI V PRIPRAVI.....	43
6 PREGLED FINANČNEGA OKVIRA.....	44
7 KADROVSKI NAČRT	48

1 PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA

OSEBNA IZKAZNICA NARAVNEGA REZERVATA ŠKOCJANSKI ZATOK

Lokacija naravnega rezervata: leži v neposredni bližini mesta Koper med mestom, pristaniščem ter obalno hitro cesto in železnico.

Površina naravnega rezervata: 122,7 hektarja.

Lastništvo: last Republike Slovenije skupaj z zemljišči s statusom javnega dobra 117,12 ha oziroma 95,49 %, last Mestne občine Koper 2 ha oziroma 1,63 %, družbena lastnina ostaja še 3,04 ha oziroma 2,48 % in lastnina fizičnih in pravnih oseb zasebnega prava 0,49 ha oziroma 0,4 % površine naravnega rezervata.

Naselja in prebivalci na območju naravnega rezervata: 0

Statusi območja na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave:

- **ekološko pomembno območje – EPO** (id. št. 77600): Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04 in nadaljnji),
- **posebno varstveno območje** (območje Natura 2000; SI 5000008) in **(potencialno) posebno ohranitveno območje** (SI 3000252): Uredba o posebnih varstvenih območjih (Uradni list RS, št. 49/04 in nadaljnji),
- **naravna vrednota** (id. št. 1265 V): botanična, zoološka in ekosistemska; Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04 in nadaljnji),
- **ožje zavarovano območje – naravni rezervat:** Uredba o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 75/13).

UPRAVLJAVEC

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

Naravni rezervat Škocjanski zatok

Sermin 50, 6000 Koper

Tel.: 05/ 62 60 370

Gsm: 051/ 680 442

E-naslov: info@skocjanski-zatok.org

Spletna stran: www.skocjanski-zatok.org, www.ptice.si

DOPPS je nevladna naravovarstvena organizacija s statusom društva, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave, varstva okolja in na raziskovalnem področju. Je tudi slovenska krovna ornitološka organizacija, ki širom Slovenije združuje približno 1.000 članov. DOPPS je slovenski partner svetovne zveze za varstvo ptic BirdLife International. Poslanstvo društva je varovanje ptic in njihovih habitatov z naravovarstvenim delom, raziskovanjem, izobraževanjem, popularizacijo in sodelovanjem. Kot koncesionar za upravljanje Naravnega rezervata Škocjanski zatok je DOPPS pripravil letni program dela in finančni načrt Naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2023 na podlagi določil:

- Uredbe o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 75/13), s katero se nadaljuje varstvo Škocjanskega zatoka, prvotno zavarovanega z Zakonom o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 20/98),
- Uredbe o načrtu upravljanja Naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2015–2024 (Uradni list RS, št. 102/15),
- Uredbe o koncesiji za upravljanje Naravnega rezervata Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 31/99),
- Odločbe o izbiri koncesionarja št. 636-06/99-4 za Škocjanski zatok in koncesijske pogodbe, podpisane med Vlado RS in DOPPS št. 252100-50-85/00 in aneksov št. 1 in 2 k tej pogodbi,
- Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letu 2023, kjer je na podlagi Odloka o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za obdobje 2020 - 2023 določeno, da bo upravljevalec NRŠZ izvajal ukrepe za prispevanje k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam (v nadaljevanju tudi: podnebni ukrepi).

2 CILJI IN GLAVNE PRIORITETE UPRAVLJANJA V LETU 2023

Varstveni cilj naravnega rezervata je ohranitev poslanih in sladkovodnih habitatnih tipov, ki so izjemni v slovenskem in mednarodnem prostoru, in habitatov ptic, ki tu v velikem številu gnezdujejo, prezimujejo in se ustavljajo ob selitvah, ter habitatov drugih domorodnih prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst. Razvojni cilj naravnega rezervata je ureditev in delovanje za javnost odprtega naravnega rezervata, s čimer se obiskovalcem omogoča spoznavanje in doživljanje narave ter izobraževanje.

Izvedbeni cilji upravljanja Naravnega rezervata Škocjanski zatok (v nadaljevanju NRŠZ) v letu 2023 so opredeljeni na podlagi Načrta upravljanja NRŠZ za obdobje 2015–2024, pri čemer so glavne prioritete označene s P1. V sklopu varstvenih ciljev 1 - 4 je podano ciljno stanje vrst in habitatov skladno z načrtom upravljanja, ki temelji tudi na vzdrževanju ugodnih razmer za Natura 2000 vrste in habitatne tipe, kratka ocena stanja biotske raznovrstnosti, dejavniki ogrožanja narave in najpomembnejše upravljalvske naloge in aktivnosti.

1. Varstveni cilji:

Cilj1 (P1): Redno vzdrževanje in ohranjanje življenjskih okolij sladkovodnega dela naravnega rezervata na Bertoški bonifiki skupaj z odsekom levega razbremenilnika Rižane – Aro znotraj meja rezervata

- za gnezdeče populacije čapljice (10–15 parov), rakarja (40–50 parov), srpične trstnice (10–15 parov), svilnice (20–25 parov), mokoža (5–10 parov), malega ponirka (20–30 parov), liske (15–25 parov), zelenonoge tukalice (10–20 parov) in drugih vrst ptic s podobnimi ekološkimi zahtevami kot tudi za prehranjevanje gnezdeče populacije polojnika (nad 15 parov);
- za seleče se vrste, kot so čopasta čaplja (5–10 osebkov), rjava čaplja (5–10 osebkov), kostanjevka (10–30 osebkov), plevica (5–10 osebkov), togotnik (100–200 osebkov), močvirski martinec (100–200 osebkov), priba (100–200 osebkov) in črnorepi kljunač (10–20 osebkov) kot primeren prehranjevalni habitat;
- za stalno prisotne vrste, kot so mala bela čaplja (100–200 osebkov), velika bela čaplja (30–50 osebkov), veliki škurh (10–20 osebkov), pritlikavi kormoran (5–20 osebkov) in kravja čaplja (5–10 osebkov) kot njihov celoletni habitat;
- za nacionalno pomembne populacije vodnih ptic, kot so žvižgavka (50–100 osebkov), raca žličarica (70–120 osebkov), kreheljc (300–500 osebkov) in bobnarica (1–3 osebk) kot prezimovališče;
- za vzpostavitev mokrotnih oligotrofnih travnikov na površini vsaj 2 hektarjev;
- za obstoječo populacijo ozkega vrtenca (s pašo, košnjo in upravljanjem vodnega režima) in
- za kačje pastirje in dvoživke kot njihove obstoječe in potencialne habitate (z ročnim in strojnim čiščenjem vegetacije na brežinah jarkov in mlak ob krožni učni poti ter struge Are).

Kratka ocena stanja biotske raznovrstnosti: vse navedene ciljne vrste so v dobrem stanju, v načrtu je nadaljevanje aktivnosti za vzdrževanje novih habitatov za kačje pastirje in dvoživke ter aktivnosti za vzpostavitev in razvoj večjih površin mokrotnih oligotrofnih travnikov z zasajevanjem gradnikov vlažnih travišč ter pozno košnjo in odstranjevanjem biomase. Kazalniki v 2023 še ne bodo doseženi, saj gre pri transformaciji pašnika v mokrotni travnik za večletne aktivnosti, katerih rezultate je pričakovati kasneje.

Dejavniki ogrožanja narave: najbolj pereči dejavniki ogrožanja iz okolice so onesnaževanje voda zaradi neurejene kom. infrastrukture v naseljih na Škocjanskem hribu in izpustov v staro strugo Badaševice, hrup z bližnjih prometnic (bertoška vpadnica), svetlobno onesnaženje (nakupovalni centri), vnos in razmnoževanje tujerodnih vrst želv ter nedorečena količina vode, ki priteka po Ari (predvsem v času razbremenjevanja visokovodnih konic), kakor tudi zagotavljanje biološkega minimuma pretoka vode Are. Zato bomo z Direkcijo Republike Slovenije za vode (v nadaljevanju DRSV) ter izvajalcem javne vodnogospodarske službe VGP DRAVA Ptuj d.o.o., v letu 2023, nadaljevali s pripravo enotnega načrta upravljanja zaporničnega sistema pri Turku na Rižani ter avtomatskih zapornic na Ari in morskem kanalu. V okviru ukrepa načrtujemo tudi pripravo »Pravilnika o napajanju NRŠZ s sladko vodo iz Rižane« ter »Pravilnika ukrepanja v primeru povišanega vodostaja v reki Rižani«.

Najpomembnejše upravljske naloge in aktivnosti: upravljanje zaporničnega sistema na Ari in zagotavljanje poplavne varnosti rezervata, upravljanje vodnega režima sladkovodnega dela rezervata, vzdrževanje in popravilo objektov za urejanje vodnega režima ter strojno čiščenje dovodnih jarkov. Ostale pomembne upravljske naloge in aktivnosti v 2023: usmerjena paša, košnja in mulčanje vegetacije, dosejevanje domorodnih drevesnih in grmovnih vrst ter dosejevanje mokrotnih travnikov, vzdrževanje mlak in površin ob učni poti ter vzdrževanje kmetijske mehanizacije. Nadaljevali bomo tudi z ukrepi na področju preprečevanja in obvladovanja vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst (v nadaljevanju ITV), financiranih iz Sklada za podnebne spremembe (v nadaljevanju SPS), ki vključujejo ukrepe za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja tujerodnih vrst želv in ukrepe za odstranitev tujerodnih vrst rastlin.

Cilj 2 (P1): Redno vzdrževanje in ohranjanje ugodnih ekoloških in hidroloških razmer v brakični laguni

- za gnezdeče populacije navadne čigre (nad 50 parov), polojnika (nad 15 parov), rdečenogega martinca (do 10 parov), malega deževnika (do 10 parov), male čigre (nad 5 parov) in rumene pastirice (do 10 parov) na obstoječih površinah ter za povečanje populacij in rednosti gnezdenja beločelega deževnika;
- za seleče se vrste, kot so togotnik, črnorepi kljunač, močvirski martinec in priba ter kot habitat stalno prisotnih vrst, kot sta mala bela čaplja, velika bela čaplja, liska in veliki škurh (v populacijah, ocenjenih v okviru cilja 1) kot primeren prehranjevalni habitat;
- za nacionalno pomembne populacije prezimujočih ptic, kot so liska (500–700 osebkov), race in druge vrste, ki se prehranjujejo s potapljanjem;
- za solinarko (*Aphanius fasciatus*) in kavkaškega glavačka (*Knipowitschia caucasica*) kot primeren habitat;
- za povečanje habitatnega tipa 1410 Sredozemska slana travišča na 0,5 hektarja ter za ohranjanje in z naravno sukcesijo skladen razvoj drugih habitatnih tipov Natura 2000.

Kratka ocena stanja biotske raznovrstnosti: vse navedene ciljne vrste so v dobrem stanju. Tudi v letu 2022 je na območju brakičnega dela naravnega rezervata gnezdil beločeli deževnik (*Charadrius alexandrinus*), z vsaj 4-5 pari. V zadnjih letih pri večini ciljnih vrst brakičnega dela rezervata beležimo stabilne trende v številu gnezdečih parov.

Dejavniki ogrožanja narave: izvedba nadvišanja kotalne zapornice na morskem kanalu za 1 meter omogoča učinkovito upravljanje z vodostajem brakičnega dela rezervata ter dolgoročno prispeva k zagotavljanju poplavne varnosti celotnega območja NRŠZ in okolice ter varovanju območja v primeru potencialne nevarnosti izlitja nevarnih snovi v morju. Med grožnjami iz okolice pa velja izpostaviti onesnaževanje voda iz dejavnosti v okoliških urbanih conah ter svetlobno onesnaženje.

Glavna prioriteta upravljanja v letu 2023 je izvedba ukrepov za zmanjšanje ogroženosti, ki jo varovanim habitatom in vrstam območij na stiku morja in kopnega, kakršno je območje NRŠZ, prinašajo podnebne spremembe. Ukrepi so namenjeni rešitvam za povečanje pretočnosti lagunskih kanalov in zmanjšanje poplavne ogroženosti ob povišanem plimovanju ter dodatnih ureditev habitatov v brakični laguni, ki vključujejo ukrepe za oblikovanje novih in nadvišanje obstoječih Natura 2000 habitatov namenjenih ohranjanju varovanih habitatnih tipov kot tudi gnezdišč in prehranjevališč varovanih vrst ptic. Izvedba ukrepov je vključena v Program porabe sredstev SPS v letih 2022 in 2023, poleg tega pa smo za del teh aktivnosti v letu 2023 pridobili še dodatna finančna sredstva in sicer iz Programa Interreg VI-A, Slovenija-Italija 2021 – 2027 in Srednja Evropa 2021-2027.

Ostale pomembne upravljske naloge in aktivnosti v letu 2023: upravljanje zaporničnega sistema na morskem kanalu in zagotavljanje poplavne varnosti rezervata, upravljanje vodnega režima brakičnega dela rezervata, vzdrževanje in nadgradnja objektov za urejanje vodnega režima, čiščenje morskih nanosov in smeti, preprečevanje motenj, vzdrževanje grmovne vegetacije in dosejevanje pomembnih vrst slanuš. Med nujne ukrepe uvrščamo tudi vzdrževanje mestnega vstopnega objekta in učne poti ter nadaljevanje izvajanja ukrepov za odstranitev tujerodnih vrst rastlin in vzpostavitev ustreznih pogojev za razvoj submediteranskih polsuhih travišč na območju pod ankaransko vpadnico.

Cilj 3: Redno vzdrževanje in ohranjanje ugodnih ekoloških razmer na območju Jezerca

- za gnezdeče populacije čapljice (1–2 para), liske (5–10 parov), zelenonoge tukalice (5–10 parov), mokoža (do 3 pari), rakarja (5–10 parov), srpične trstnice (5–10 parov) in svilnice (5–10 parov);
- za ohranjanje in povečanje obstoječe populacije močvirske sklednice.

Kratka ocena stanja biotske raznovrstnosti: vse navedene ciljne vrste ptic so v dobrem stanju, kar pa ne velja za populacijo močvirske sklednice zaradi verjetnega negativnega vpliva na tem območju razširjene tujerodne vrste okrasne gizdavke.

Dejavniki ogrožanja narave: med grožnjami na samem območju je z varstvenim režimom prepovedano vrtničkarstvo ter s tem povezano naseljevanje mačk, ki lahko plenijo tudi varovane vrste. Med grožnjami iz okolice velja izpostaviti onesnaževanje voda zaradi neurejene fekalne kanalizacije na Škocjanskem hribu, svetlobno onesnaženje in hrup ter naseljevanje in dostopnost za domače oziroma hišne živali ter negativni vplivi s strani tujerodnih vrst rastlin in živali.

Najpomembnejše upravljaljske naloge in aktivnosti: izlov tujerodnih vrst želv, upravljanje nivoja vode, preprečevanje motenj ter negativnih vplivov iz okolice, odstranitev ITV, opustitev vrtničarske dejavnosti ter odstranitev vse vrtničarske infrastrukture. Za doseganje tega cilja je nujno nadaljevati z zmanjševanjem števila tujerodnih vrst želv z izlovom ter iskanjem gnezd in odstranjevanjem jajc okrasnih gizdavk. Poglavitni cilj v letu 2023 je odstraniti vsaj 100 osebkov okrasnih gizdavk ter določiti njihova potencialna območja gnezdenja v naravnem rezervatu in na ta način zmanjšati populacijo okrasne gizdavke. V letu 2023 bomo, v okviru obvladovanja širjenja ITV v rezervatu, nadaljevali z odstranjevanjem navadne amorfe, japonskega kosteničevja, navadne kanele, laške repe in drugih invazivk na območju Jezerca.

Cilj 4: Trajno preprečevanje motenj in dostopa plenilcev na območje močvirja pri stavbi Telekoma

- za uspešno gnezdenje čapljice (1 par), mokoža (1–2 para) in srpične trstnice (1–3 pari) ter
- za nemoteno prenočevanje kmečkih lastovk med jesensko selitvijo.

Kratka ocena stanja biotske raznovrstnosti: vse navedene ciljne vrste ptic so v dobrem stanju, bistvenega povečanja gnezdečih parov ciljnih vrst zaradi majhne površine območja v bodoče ne pričakujemo.

Najpomembnejše upravljaljske naloge in aktivnosti: nadaljevanje z aktivnostmi za odkup zemljišča v lasti Telekoma na območju sladkovodnega močvirja po sprejetju novega prostorskega načrta Mestne občine Koper (v nadaljevanju MOK).

Cilj 5: Spremljanje in analiziranje stanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti ter upravljanje podatkovnih zbirk, ki se nanašajo na NRŠZ

Najpomembnejše upravljaljske naloge in aktivnosti: redni monitoring ptic, kartiranje HT in tujerodnih vrst v sladkovodnem delu, spremljanje kakovosti in nivojev vode, upravljanje podatkovne zbirke NRŠZ in priprava poročil o stanju NRŠZ; v primeru razpoložljivih sredstev bo izveden monitoring kačjih pastirjev, herpetofavne, močvirske sklednice, ozkega vrtenca, netopirjev in metuljev. V letu 2023 bomo del aktivnosti rednega monitoringa ptic in kartiranja HT pokrili iz pridobljenih finančnih sredstev iz Programa Interreg Vi-A, Slovenija-Italija 2021 – 2027 in Srednja Evropa 2021-2027.

Cilj 6 (P1): Zagotavljanje primerne količine in kakovosti vode ter omejevanje negativnih vplivov hrupa in svetlobnega onesnaževanja iz okolice na naravni rezervat

Najpomembnejše upravljaljske naloge in aktivnosti: zagotavljanje zadostnih dotokov vode, sodelovanje z DRSV, izvajalcem javne vodnogospodarske službe VGP DRAVA d.o.o., MOK ter lokalnimi akterji za stalno izvedbo ukrepov za doseganje potrebne kakovosti industrijskih, komunalnih in padavinskih odpadnih vod, ki

se stekajo neposredno v naravni rezervat ali v pritoke, preprečevanje negativnih vplivov svetlobnega onesnaževanja in hrupa. Na področju varstva pred hrupom in izgradnje protihrupne ograje ter varovalnega nasipa vzdolž bertoške vpadnice bomo nadaljevali sodelovanje z MOK in drugimi akterji pri izgradnji drugega pasu bertoške vpadnice.

Cilj 7 (P1): Zagotavljanje uresničevanja varstvenega režima in varstvenih usmeritev (neposredni nadzor v naravi ter druge potrebne oblike nadzora)

Najpomembnejše upravljalvske naloge in aktivnosti: naravovarstveni nadzor nad upoštevanjem varstvenega režima in usmeritev, opozarjanje in ozaveščanje kršiteljev ter po potrebi izrekanje glob in nadaljevanje postopkov s strani drugih pooblaščenih izvajalcev; nadzor nad vsemi vzdrževalnimi deli in sanacijskimi deli v naravnem rezervatu in njegovi neposredni okolici ter redno izobraževanje nadzornikov.

2. Drugi cilji upravljanja:

Cilj 8 (P1): Omogočanje spoznavanja naravne vrednote in biotske raznovrstnosti ter doživljanja narave na način, ki naravo postavlja v središče pozornosti in privzgaja spoštljiv odnos ter odgovorno vedenje do nje

Najpomembnejše upravljalvske naloge in aktivnosti za javnost odprtega naravnega rezervata: priprava programov za obiskovalce in izvajanje vzgojno-izobraževalnega programa, evalvacija programov ter njihova redna nadgradnja oz. posodabljanje; razvoj in priprava učnih pripomočkov ter nakup ustrezne opreme za izobraževanje; razvoj in priprava fizičnih razstav in interpretacije kot tudi virtualne, multimedijske in filmske interpretacije; priprava ponudbe izdelkov in storitev; sprejem, usmerjanje ter osnovne storitve za obiskovalce; predstavitve NRŠZ izven območja (predstavitve na dogodkih v organizaciji drugih institucij, sejmi, oglaševanje), in usposabljanje zaposlenih in drugih izvajalcev programov za obiskovalce.

Cilj 9 (P1): Vzpostavljanje, nagrajevanje in vzdrževanje infrastrukture za obisk in upravljanje

V letu 2022 sta bili, v okviru odprave napak na novozgrajenih objektih v NRŠZ, zaključeni sanaciji osrednje opazovalnice in gnezdilne stene za breguljke.

Najpomembnejše upravljalvske naloge in aktivnosti: odprava pomanjkljivosti in napak na objektih po unovčitvi bančne garancije vodilnemu izvajalcu (pritrditev IT kablov popravilo vodil skrin rolojev, sanacija nadstrešnice z zeleno streho na opazovalnici, ...), pomoč ministrstvu pri pripravi razpisov ter vsebinskim sodelovanjem za izvedbo javnih naročil, investicijsko vzdrževanje objektov (sanacija razgledne ploščadi v pritličju in nadstropju, sanacija pokritih teras ...), upravljanje in redno vzdrževanje objektov ter dopolnitve krajinske ureditve in ureditve v in ob objektih.

Cilj 10: Zagotavljanje učinkovitega in preglednega poslovanja, organizacije dela, financiranja, komuniciranja in sodelovanja v podporo varstvenim ciljem in drugim ciljem upravljanja

Najpomembnejše upravljalvske naloge in aktivnosti: naloge za učinkovito in pregledno poslovanje, organizacijo dela in financiranje; sodelovanje v vzpostavljenih partnerstvih, ki so že v preteklih letih prispevala k učinkovitosti upravljanja NRŠZ (Skupnost naravnih parkov Slovenije, AdriaWet, BirdLife, Wetlands International) in vključevanje v nove povezave; sodelovanje z Ministrstvom za naravne vire in prostor (v nadaljevanju MNVP), z Ministrstvom za okolje, podnebje in energijo (v nadaljevanju MOPE), organi v sestavi in ZRSVN ter druge naloge skladne z zakonodajo; komunikacijske aktivnosti, kot so delo z mediji in organizacija dogodkov; vzdrževanje in nadgradnja spletne in FB strani ter Instagram, skupne PR naloge in aktivnosti z drugimi zavarovanimi območji in partnerji in zagotavljanje dostopa do informacij o NRŠZ.

3 OCENA IZVAJANJA PREDHODNEGA LETNEGA PROGRAMA DELA IN FINANČNEGA NAČRTA

Glavne prioritete programa dela so bile uresničene. V okviru cilja 1 je upravljanje temeljilo na vzdrževanju ustreznih vodnih režimov in usmerjeni paši, podprtimi z dopolnilnimi nalogami, kot so vzdrževanje kmetijske mehanizacije, odstranjevanje tujerodnih rastlin in tujerodnih vrst želv, vzdrževanje mlak in površin ob učni poti, zasaditvi domorodnih drevesnih in grmovnih vrst ter dosejevanju oligotrofnih mokrotnih travnikov.

V okviru načrtovanih ukrepov za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivne vrste okrasne gizzavke v NRŠZ smo v letu 2022 izvedli tako preventivne ukrepe kot ukrepe za obvladovanje te vrste v rezervatu. Od aprila do novembra 2022 smo z metodo lova z vodno pastjo in na roko ujeli 85 osebkov okrasnih gizzavk. Od leta 2019 smo tako izlovili skupno 715 okrasnih gizzavk, od tega 702 želv podvrste rdečevratka (*Trachemys scripta elegans*), 7 želv podvrste rumenovratka (*Trachemys scripta scripta*) in 6 njunih križancev. Na območju Bertoške bonifike je bilo v tem obdobju izlovljenih 55 osebkov. Številčnost okrasne gizzavke je še problematična v Ari, kjer smo od leta 2019 izlovili 189 osebkov ter območje Jezerca, kjer smo izlovili 471 osebkov. V letu 2022 smo na novo izlovili in označili 10 močvirskih sklednic, vse na območju Jezerca. Med izlovljenimi močvirskimi sklednicami v letu 2022 so bili tudi 3 juvenilni osebk, kar potrjuje uspešno razmnoževanje vrste na območju naravnega rezervata. Skupno je bilo tako izlovljenih in označenih 74 močvirskih sklednic.

V okviru cilja 2 smo skrbeli za ustrezen nivo vode v laguni, predvsem med gnezdilno sezono ter vzdrževanjem mestnih vstopnih točk in učne poti. V okviru ukrepov in aktivnosti, financiranih iz sredstev SPS v letih 2022 in 2023 smo v skladu z Letnim programom dela NRŠZ za leto 2022 zaključili s izdelavo projektne dokumentacije PZI: »Poglabljanje sekundarnih kanalov ter ureditev habitatov v brakični laguni Naravnega rezervata Škocjanski zatok« ter postopkom oddaje javnega naročila male vrednosti za gradnjo »Poglabljanje sekundarnih kanalov ter ureditev habitatov v brakični laguni Naravnega rezervata Škocjanski zatok«. Javno naročilo (izvedba konkurenčnega postopka s pogajanjem). Nadaljevali smo tudi s pridobivanjem alternativnih virov sofinanciranja za izvedbo tega nujnega ukrepa iz Programa Interreg.

V okviru ciljev 2 in 3 smo nadaljevali tudi z ukrepi obvladovanja širjenja ITV, ki se nanašajo predvsem na odstranitev tujerodnih okrasnih gizzavk, zasaditvami domorodnih drevesnih in grmovnih vrst, ročnim in strojnim odstranjevanjem tujerodnih rastlin ter izvajanju ukrepov za vzpostavitev novih površin za mokrotne in polsuhe oligotrofne travnike na območju pod ankaransko cesto.

V okviru cilja 4 smo v letu 2022 največ aktivnosti namenili ureditvi odkupa vodnih zemljišč, ki ležijo na območju NRŠZ (prodajalec: Telekom, kupec: Republika Slovenija). V sodelovanju z ZRSVN, OE Piran in MOK smo v zvezi z OPN MOK uskladili vsa odprta vprašanja glede dejanske in namenske rabe zemljišč znotraj mej NRŠZ, vključno s parc. št. 3884/18, k.o. 2604 Bertoki v lasti Telekoma. Z aktivnostmi za odkup predmetnega zemljišča bomo nadaljevali po sprejetju novega prostorskega načrta MOK.

V okviru cilja 5 je bilo izvedeno sledeče: redni monitoring ptic, monitoring metuljev, vzorčenje ozkega vrtenca in kartiranje HT sladkovodnega dela in brakičnega dela rezervata, vključno s kartiranjem tujerodnih rastlinskih vrst. Ostali predvideni monitoringi zaradi pomanjkanja sredstev niso bili izvedeni. Upravljanje podatkovne zbirke NRŠZ je potekalo kot že predhodna leta.

V okviru cilja 6 so bile najpomembnejše aktivnosti usmerjene v naloge sodelovalne narave z namenom pozitivnih sprememb v lokalnem okolju. V sodelovanju z DRSV, ARSO, MOK in lokalnimi deležniki smo skrbeli za stalno izvedbo ukrepov za doseganje kakovosti vod, ki se stekajo na območje NRŠZ, zagotavljanju poplavne varnosti območja, preprečevanju negativnih vplivov hrupa ter aktivnemu vključevanju lokalnih deležnikov v reševanje lokalnih problemov. Redno smo preverjali tudi stanje čiščenja plavajoče morske baraže na morskem kanalu v Luki Koper ter izvajali mesečni nadzor kakovosti vode na območju celotnega rezervata.

Naravovarstveni nadzor v okviru cilja 7 je potekal redno, brez izrekanja glob, z ustnimi opozorili za kršitve na območju rezervata in pisnimi obvestili za nepravilno parkiranje. Hujših kršitev nismo zaznali. V septembru 2022 smo na podlagi odločbe IRSOP odstranili vso vrtilčarsko infrastrukturo na parceli, ki je bila kot prva obravnavana v inšpekcijskem postopku nezakonitega vrtilčarstva. Nadaljevali smo s sodelovanjem pri izmenjavi delovnih izkušenj z drugimi ZO, predvsem s KPSS. Naravovarstvena nadzornica Daša Stavber je uspešno opravila izpit iz upravnega postopka za potrebe izdajanja odločb o prekrških na območju rezervata.

V okviru cilja 8 smo, po 2-letnem obdobju zmanjšane obiskovanosti zaradi pandemije COVID-19, ponovno nadaljevali z izvajanjem utečenih programov obiskovanja NRŠZ, jih redno dopolnjevali v skladu s potrebami in željami obiskovalcev ter skrbeli za sprejem, usmerjanje in ponudbo za obiskovalce v trgovini in baru. Ponovno se je pojavilo zanimanje za najem dvorane za različne dogodke in v letu 2022 smo tako gostili več kot 20 različnih dogodkov, od katerih so se organizatorji in udeleženci odločili tudi za dodatno ponudbo v obliki pogostitev in ogleda rezervata. Zaradi dveh novih kamarških žrebet, ki sta se skotila, eden konec aprila in drugi v začetku maja 2022, so bili programi s konji, od jahanja, delavnic in z jahanjem kombiniranih vodenih ogledov po rezervatu v letu 2022 izvedeni v nekoliko zmanjšanem obsegu. Vse to so dejavnosti, s katerimi ustvarjamo lastne prihodke rezervata, ki so izredno pomembni za financiranje upravljanja rezervata.

V okviru cilja 9 smo v sodelovanju z MOP nadaljevali z vsebinskim sodelovanjem za izvedbo javnih naročil ter drugih aktivnosti za odpravo napak na objektih v NRŠZ ter drugih aktivnostih za odpravo napak na novozgrajenih objektih v NRŠZ. V skladu s projektno dokumentacijo smo zaključili s sanacijo osrednje opazovalnice in gnezdilne stene za breguljke.

V okviru cilja 10 smo izvedli naloge, potrebne za učinkovito in pregledno poslovanje, financiranje in organizacijo dela ter obveščanje javnosti.

Na prihodkovni strani finančnega načrta programa dela NRŠZ za leto 2022 so bila v celoti porabljena sredstva na proračunski postavki 153238 v vrednosti 246.935,35 €. Sredstva za ohranjanje biotske raznovrstnosti SPS (PP 559), ki niso bila z Aneksom 1 prenesena v leto 2023, so bila porabljena skoraj v celoti, medtem ko bodo sredstva za obvladovanje vplivov podnebnih sprememb na mokrišča in za investicije za ukrep trajnostne mobilnosti iz pogodbe št. 255-22-311011 skladno z Aneksom 1 porabljena do 30. aprila 2023. Višina lastnih prihodkov se je v prvem post-epidemičnem letu pričakovano dvignila in je tako znašala dobrih 60.000,00 €. Iz lokalnih virov smo s strani MOK pridobili 1.055,00 € za izvajanje ozaveščevalnih aktivnosti, z občino Ankaran pa smo uspešno kandidirali na razpisu LAS Istre in pridobili 2.183,57 €, od katerih je bilo za izvajanje projektnih aktivnosti in stroške dela v letu 2022 porabljenih 1.283,27 €, preostanek pa bo porabljen v prvem trimesečju 2023. V sodelovanju z društvom Humanitarček iz Kamnice, smo julija 2022 izvedli dobrodelno akcijo za nakup 2 defibrilatorjev in dvižne ploščadi za gibalno ovirane in zbrali 5.500,00 € donatorskih sredstev. Nakup 2 defibrilatorjev bomo izvedli v prvi polovici leta 2023, za nakup dvižne ploščadi za gibalno ovirane osebe pa moramo pridobiti dodatna sredstva.

Zaradi višanja stroškov, vezanih na upravljanje rezervata, v leto 2023 vstopamo z veliko negotovostjo. Pričakujemo, da bo za dobavo električne energije, el. omrežnino in prispevke letos potrebnih 30.000,00 €, medtem ko so leta 2021 ti stroški znašali 11.400,00 €, leta 2022 pa 17.900,00 €. Posledica višanja cen energentov, minimalne plače in drugih dobrin vpliva tudi na višino sklenjenih pogodb za upravljanje rezervata (varovanje, stroški vode in čiščenja greznice, čiščenje prostorov, odvoz odpadkov itd.). Razliko uspešno pokrivamo s prihodki iz naslova tržne dejavnosti, v letu 2023 pa bomo lahko, zahvaljujoč dvema novima projektoma iz Programa Interreg, ki bosta pokrila tudi del stroškov dela, namenili več proračunskih sredstev za materialne stroške. Pričakujemo tudi pozitiven odziv na našo pobudo za zaračunavanje uporabe parkirišča in vstopnine v programski del rezervata (osrednja opazovalnica), ki bo nedvomno pripomoglo k lažjemu in uspešnejšemu upravljanju objektov in rezervata.

4 LETNI PROGRAM AKTIVNOSTI

Cilj 1: Redno vzdrževanje in ohranjanje življenjskih okolij sladkovodnega dela naravnega rezervata na Bertoški bonifiki skupaj z odsekom levega razbremenilnika Rižane – Aro znotraj meja rezervata

Kombinirano upravljanje sladkovodnega dela naravnega rezervata temelji na upravljanju vodnih režimov in zagotavljanju poplavne varnosti sladkovodnega dela naravnega rezervata, vzdrževanju dovodnih jarkov in vodnogospodarske infrastrukture, usmerjeni paši in pozni košnji. Za doseganje cilja 1 je tudi v letu 2023 ključno nadaljevanje izvajanja nalog s teh treh področij, ki so podprte z dopolnilnimi nalogami, kot so vzdrževanje dosedanjih ureditev in kmetijske mehanizacije. Poseben poudarek tudi v letu 2023 namenjamo nadaljevanju odstranjevanja tujerodnih vrst rastlin in živali, zasajevanju domorodnih dreves in grmov ter večkratnemu odstranjevanju okoliške zarasti.

Zadostne količine sladke vode za upravljanje vodnega režima sladkovodnega dela naravnega rezervata zagotavljamo z upravljanjem podlivnih in nadlivnih zapornic na ustju Are. Poleg zagotavljanja stalne gladine vode v Ari, zapornični sistem preprečuje tudi vdor slane vode v sladkovodni del rezervata ter nam hkrati omogoča hitro ukrepanje ob izrednih dogodkih kot so vodne ujme in visoke plime in s tem povezano zagotavljanje poplavne varnosti rezervata in okolice. Vzdrževanje zaporničnega sistema poteka v skladu z Ara – sanacija pragu na razbremenilniku Rižane: Navodila za uporabo in vzdrževanje, št. 200/20 – AS (Remonting d.o.o., 2020). Ker je reka Rižana močno izpostavljena večjemu letnemu nihanju vodostaja, bomo v letu 2023 z DRSV in izvajalcem javne vodnogospodarske službe VGP DRAVA Ptuj d.o.o. nadaljevali z aktivnostmi za pripravo enotnega načrta upravljanja zaporničnega sistema pri Turku na Rižani ter avtomatskih zapornic na Ari in morskem kanalu (zagotavljanje biološkega minimuma v sušnih mesecih in razbremenjevanja visokovodnih količin).

Regulacijo dotoka sladke vode na območje sladkovodnega dela naravnega rezervata na Bertoški bonifiki izvajamo v skladu z Načrtom upravljanja. Upravljanje vodnih režimov poteka tako, da so po sezonah doseženi nivoji vode, primerni za gnezdeče, seleče se ali prezimujoče vrste ptic, ki hkrati podpirajo tudi prisotne ali razvijajoče se habitatne tipe in druge varovane vrste. Nivoji vode na območju sladkovodnega dela rezervata se zagotavljajo z dovajanjem sladke vode iz Rižane (Ara) prek dovodne zapornice ter odvajanjem vode na luško črpališče prek odvodne zapornice in sifona v jarek 11b zunaj rezervata, ki poteka čez območje GORC Sermin II. Vzdrževanje objektov za urejanje vodnega režima (zapornic, sifonov ...) in čiščenje jarkov v sladkovodnem delu rezervata potekata v skladu s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (v nadaljevanju: POV; Inženiring za vode, 2007).

V okviru ukrepov preventivnega vzdrževanja in redne nege jarkov načrtujemo strojno čiščenje mulja na končnih delih dovodnih jarkov 7, 9, 10, 13, 14 in 15 ter strojno čiščenje in odstranjevanje mulja po celotni dolžini obrobne jarka 4. V ta namen v letu 2023 načrtujemo najem storitve manjšega bagra za odstranjevanje vodnih nanosov z dna jarkov ter manjša zemeljska dela in popravila prehodov za traktor; dela bomo izvajali v avgustu in septembru.

Tudi v letu 2023 bomo nadaljevali z izvajanjem ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti na področju obvladovanja vnosa in širjenja ITV. Načrtovane aktivnosti na področju zasaditev, upravljanja vegetacije ter odstranjevanja in omejevanja razraščanja tujerodnih rastlinskih vrst bomo na območju sladkovodnega dela NRŠZ izvajali na istih površinah kot v letu 2022 (glej Program dela in finančni načrt NRŠZ za leto 2022). Po potrebi bomo tudi v letu 2023 najeli storitev bagra za odstranjevanje nadzemnih in podzemnih delov navadne amorfe (*Amorpha fruticosa*) kateri pripada najvišja stopnja invazivnosti. Odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst in zarasti bo potekalo celo leto, razen v času gnezditve. Na površinah, ki so nedostopne za strojno mehanizacijo, bomo tujerodne rastlinske vrste odstranjevali s pomočjo komunalnega mulčarja ter priključka za rezanje in obrezovanje dreves in grmov, ki omogoča poseg tudi na težko dostopnih brežinah kanalov, ki potekajo ob učni poti. Odstranjene nadzemne in podzemne dele tujerodnih rastlinskih vrst ter ostali požagan

les bomo zmleli s pomočjo traktorskega priključka za drobljenje lesa ter zdrobljeno biomaso odpeljali na mesto kompostiranja. Omejevanje in odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin temelji na njihovi identifikaciji, ki jo opravi izkušen botanik v okviru rednih habitatnih kartiranj in vzporednih popisov tujerodnih vrst, hkrati pa upravljavca tudi usmerja v pravilen in trajen način odstranjevanja posameznih vrst.

Načrtovani ukrepi odstranjevanja in preprečevanje ter obvladovanje razširjanja tujerodnih vrst rastlin v letu 2023:

- odstranitev in omejevanje razraščanja tujerodnih rastlinskih vrst z večkratno strojno in ročno košnjo ter ročnim puljenjem poganjkov in korenin tujerodnih rastlinskih vrst z odstranjevanjem biomase,
- nadaljevanje zasajevanja izbranih domorodnih grmovnic in dreves, katerega funkcija je ustvarjanje mejic in grmišč ter zasenčenje podrasti saj na takih površinah invazivke ne uspevajo,
- sprotne selektivne odstranitve zarasti okoli zasajenih in spontano vzniklih rastlin z namenom pospeševanja rasti in razraščanja domorodnih vrst.

Upravljanje vegetacije in primernih življenjskih okolij na obrobju močvirja, ki obsega grmovno in drevesno zarast in mlake, bo tudi v letu 2023 temeljilo na vzdrževanju obstoječih mlak, zasaditvi novega in obrezovanju obstoječega avtohtonega grmovja in dreves ter odstranjevanju tujerodnih vrst. Skladno z izhodišči vzdrževanja habitatov za kačje pastirje, upravljanje vegetacije zajema tudi ročno in strojno čiščenje brežin jarkov in mlak za povečanje osončenosti vodnih površin in zagotavljanje raznolikega prostorskega mozaika različnih sukcesijskih faz. Zaradi vzdrževanja optimalnih razmer v manjših stoječih vodah vsakoletno odstranjujemo del zarasti ob mlakah. Na ta način vzdržujemo ugodno stanje za rastlinstvo in živalstvo mlak. Čiščenje mlak bo v letu 2023 potekalo med januarjem in marcem ter v času poletne presušitve, med avgustom in oktobrom.

Na površini sladkovodnega dela rezervata, ki smo jih namenili razvoju oligotrofnih mokrotnih travišč, bomo nadaljevali z aktivnostmi za preobrazbo ruderalnih travniških površin v vlažne in močvirne travnike. Paše na tem območju ni, saj bi pašna žival s teptanjem in selektivno pašo preprečevala razvoj travišča. V letu 2023 bomo strojno košnjo, raztros, obračanje, zgrabljanje ter baliranje in spravilo sena na predelih mokrotnih travnikov in pašnikov južnega dela sladkovodnega močvirja na Bertoški bonifiki izvedli 2 x in sicer: v začetku junija ter v drugi polovici septembra. Ukrepi je izvajamo zaradi zmanjševanje hranil in s tem siromašenje tal za ohranjanje in razvoj oligotrofnih travišč. V ta namen v letu 2023 načrtujemo nakup zgrabljalnika in balirke iz sredstev projekta LIFE FOR SEEDS, v katerem NRŠZ sodeluje kot projektno območje.

Faza vzpostavljanja mokrotnih travnikov na Bertoški bonifiki je nekje na sredini razvoja do potencialne združbe. Da bi proces spremembe pašnika v travnik potekal hitreje, bomo tudi v letu 2023 nadaljevali z vnosom semen značilnih rastlinskih vrst za mokrotne travnike. Z dosejevanjem v preteklih letih je bila na obravnavanem območju vzpostavljena semenska banka ključnih gradnikov mokrotnih travnikov z izjemo nekaterih vrst trajnic. V letu 2023 bomo nadaljevali z dosejevanjem naslednjih ciljnih rastlinskih vrst:

- trstikasta stožka (*Molinia arundinacea*) - 5 kg semen, avgust-oktober,
- navadno bičevje (*Scirpoides holoschoenus*) - 1kg semen, avgust-oktober in
- visoki trpotec (*Plantago altissima*) - 1 kg semen, julij-avgust.

Odstranjevanje vegetacije z brežin jarkov, košnja in mulčenje vegetacije z odstranjevanjem biomase na težko dostopnih predelih sladkovodnega močvirja ter redno vzdrževanje ograde z električnim pastirjem, poteka po končani gnezditvi ptic. Odstranjeno biomaso po končanih delih deponiramo na prostoru za odlaganje in kompostiranje rastlinskega materiala.

Na otočku pri izlivnem dela Are bomo v letu 2023 nadaljevali z vnosom semen obmorskega ločja (*Juncus maritimus*), Cornutijevega tropotca (*Plantago cornuti*) in obmorskega lana (*Linum maritimum*). Vsa semena so bila nabrana v NRŠZ.

Oštevilčevanje ciljev, nalog in aktivnosti v tem programu dela je usklajeno z Uredbo o načrtu upravljanja Naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2015–2024 (Uradni list RS, št. 102/15), zato si v preglednicah od 1-10 številčne oznake ne sledijo zvezno pri nalogah in aktivnostih, ki se v letu 2023 ne izvajajo in so zaradi tega iz programa dela izpuščene.

Preglednica 1: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 1

Naloge in aktivnosti	Letni strošek, brez stroškov dela	Vir financiranja	Sodelujoči	Kvantitativni kazalnik/rezultat
1.1. Upravljanje nivoja vode				
1.1.1. Spomladanski nivo	- €	PP 153238	-	nivo vode na koti -0,60 do -0,70m (april - julij)
1.1.2. Poletni nivo	- €	PP 153238	-	minimalna globina vode; izsušitev območja za potrebe košnje in mulčanja (avgust, september)
1.1.3. Jesensko-zimski nivo	- €	PP 153238	-	maksimalna globina vode na koti -0,40 m (oktober-marec)
1.1.4. Polnjenje/ praznjenje sladkovodnega dela	- €	PP 153238	izvajalec VG službe	zagotavljanje primerne vodostaja v posameznih obdobjih, poletna izsušitev območja za potrebe upravljanja
1.2. Vzdrževanje in nadgradnja objektov za urejanje vodnega režima				
1.2.1. Čiščenje dovodnih jarkov	2.000,00 € od tega 1.563,59 € iz PP 153238 in 436,41 € iz PP 559 - SPS	PP 153238/ PP 559 - SPS		čiščenje končnih delov dovodnih jarkov
1.2.2. Redno vzdrževanje zapornic in spremljevalnih struktur v skladu s POV	25,00 €	PP 153238	-	čiščenje vodnih nanosov na objektih (1x mesečno), mazanje vodil na zapornicah (1x letno)
1.2.3. Ostala popravila objektov za urejanje vodnega režima	200,00 €	PP 153238	-	po potrebi v primeru okvare na objektih
1.3. Usmerjena paša				
1.3.1. Vzdrževanje pašne infrastrukture	150,00 €	PP 153238	-	pregled ograde z električnim pastirjem (1x mesečno) ter popravila ograde po potrebi
1.3.2. Košnja vegetacije pod ogrado z električnim pastirjem	25,00 €	PP 153238	-	strojna košnja (1x letno), ročna košnja (2x letno) oziroma po potrebi
1.3.3. Postavitev čredink	25,00 €	PP 153238	-	prestavitve čredink po potrebi
1.3.7. Košnja in baliranje zunaj območja naravnega rezervata ter spravilo sena/ zimske krme za pašne živali	1.000,00 €	PP 153238	-	vsaj 15 ton krme
1.3.9. Nadzor pašnih živali, redna dnevna oskrba in dohranjevanje v zimskih mesecih	4.000,00 € od tega 2.000,00 € za krmo iz PP 153238 in 2.000,00 € za študentsko delo iz lastnih sredstev	PP 153238/ lastna dejavnost (po potrebi)	-	nakup krme za dohranjevanje v zimskih mesecih (po potrebi), okvirni obseg 60 dni po 3h/ dan (študentsko delo, prostovoljci)

1.3.10. Izvajanje letnega veterinarskega programa	2.200,00 €	PP 153238	podizvajalec	redno cepljenje 9 živali (1x letno), obrezovanje kopit pri konjih 8 živali (3x letno), kastracija, 2 živali
1.3.11. Veterinarska oskrba živali	1.000,00 €	PP 153238	podizvajalec	pregled stanja pašne živine s strani usposobljenega veterinarja (po potrebi)
1.3.12. Vodenje dokumentacije, registrov	- €	PP 153238	-	arhiv dokumentacije
1.4. Košnja in mulčanje vegetacije				
1.4.1. Odstranjevanje vegetacije jarkov	150,00 €	PP 153238	-	odstranjevanje vegetacije z brežin jarkov v dolžini 4500 m, odstranjevanje biomase po mulčanju jarkov v dolžini 2200 m
1.4.2. Mulčanje vegetacije na težko dostopnih in razgibanih predelih ter odstranjevanje biomase	400,00 €	PP 153238	-	15 ha
1.4.3. Pozna košnja s strižno kosilnico in odstranjevanje biomase z baliranjem na površinah mokrotnih pašnikov	250,00 €	PP 153238	zunani sodelavec - botanik -	2 ha
1.4.4. Ročna košnja na predelih, ki so nedostopni za traktor	25,00 €	PP 153238	-	1,5 ha
1.4.5. Vzpostavitev večje površine mokrotnih travnikov brez paše ter dosejevanje	2.000,00 €	PP 153238	zunani sodelavec - botanik	dosejevanje gradnikov mokrotnih travnikov na 1 ha, omejitev paše vsaj na 3 ha
1.6. Vzdrževanje mlak in površin ob krožni učni poti				
1.6.1. Čiščenje mlak in odstranjevanje vegetacije	2.000,00 €	PP 153238	zun. sodelavec - botanik	15 mlak oziroma 0,03 ha
1.6.2. Mulčanje jarkov	25,00 €	PP 153238	-	700 m
1.6.3. Mulčanje 1 m pasu ob učni poti	25,00 €	PP 153238	-	2600 m
1.6.4. Obrezovanje dreves in grmovnic	1.500,00 €	PP 559 - SPS	zunani sodelavec - botanik	200 dreves/ grmovnic - odstranjevanje zarasti ter dosaditev 50 sadik dreves/ grmovnic na otočku izlivnega dela Are, odstranjevanje zarasti in tujerodnih invazivnih rastlin
1.6.5. Dosejevanje grmovnic po potrebi	3.000,00 €	PP 559 - SPS	zunani sodelavec - botanik	zasaditev območja z domorodnimi grmovnimi in drevesnimi vrstami (cca. 1000 sadik) ob strugi Are v dolžini 700 m, zasenčenje rastišč tuj. rast. vrst in preprečitev razširjanja po predhodni selektivni odstranitvi navadne amorfe, laške repe, pelinolistne ambrozije, bleščče kaline, japonskega kosteničevja, verlotovega pelina in lovrikovca...

1.7. Odstranjevanje tujerodnih vrst ter domačih in hišnih živali				
1.7.1. Odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin in izvedba aktivnosti za pospeševanje razraščanja domorodnih vrst	8.000,00 € od tega 6.000,00 € za delo botanika in 2.000,00 € za najem bagra	PP 559 - SPS	zunanji sodelavec – botanik, podizvajalec	strojno in ročno odstranjevanje in preprečitev razširjanja amorfe in robinije na predvidenih ploskvah: odstranjevanje nadzemnih delov rastlin, zasenčenje, drobljenje, odvoz in kompostiranje biomase
1.7.3. Izlov zapuščenih domačih živali ter obveščanje ali odvoz v zavetišče ali pristojno vet.org.	- €	PP 153238	-	spremljanje stanja in ukrepanje po potrebi
1.7.4 Aktivnosti za omejevanje plenilcev in drugih vrst, ki s plenjenjem ali tekmovalnostjo negativno vplivajo na ciljne vrste	- €	PP 153238	-	spremljanje stanja in ukrepanje po potrebi
1.8. Redno vzdrževanje kmetijske mehanizacije				
1.8.1. Redno servisiranje traktorja in kmetijskih priključkov	1.000,00 €	PP 153238	-	redni servis (1x letno), manjša popravila (po potrebi), vzdrževanje in podmazovanje kmetijskih priključkov in opreme
1.8.2. Registracije in zavarovanja	1.550,00 €	PP 153238	-	podaljšano prometno dovoljenje za traktor ter zavarovanje in registracija el. delovnega vozila
1.8.3. Najem vozila za prevoz sena	€	PP 153238	-	izvedba v okviru aktivnosti 1.3.7.
1.8.4. Nabava tračnega obračalnika	25.000,00 € od tega 20.000,00 € iz LIFE FOR SEEDS in 5.000,00 € lastna sredstva	projektno/ lastna dejavnost (po potrebi)		nakup zgrabljalnika in balirke za spravilo sena
1.8.5. Nabava orodja in potrošnega materiala potrebnega za vzdrževanje kmetijske mehanizacije	2.000,00 € od tega 100,00 € iz PP 153238, 400,00 € iz PP 559 – SPS in 1.500,00 € lastna sredstva	PP 153238/ PP 559 – SPS / lastna dejavnost (po potrebi)	-	orodje za odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst, nakup samohodne vrtno kosilnice
SKUPAJ	57.550,00 €			

Cilj 2: Redno vzdrževanje in ohranjanje ugodnih ekoloških in hidroloških razmer v brakični laguni

Za ohranjanje ugodnega ohranitvenega stanja habitatov in živalskih vrst je ključnega pomena ustrezno upravljanje vodnega režima v laguni NRŠZ. Upravljanje vodne gladine v laguni poteka s pomočjo samodejnega zaporničnega sistema na morskem kanalu, ki laguno povezuje z morjem, in dveh vodomernih jaškov, ki sta postavljena v laguni in na morskem kanalu. Vodni režim na območju brakičnega dela naravnega rezervata, ki je bil na podlagi upravljaljskih izkušenj vzpostavljen v preteklih letih, deluje na ta način:

- med jesensko selitvijo, prezimovanjem in spomladansko selitvijo ptic je zapornica odprta; v tem obdobju, ki okvirno traja od sredine avgusta do konca marca, se laguna polni in prazni glede na naravni cikel plimovanja;
- v gnezditvenem obdobju se vključi samodejni režim delovanja zapornice, ki med plimo omogoča nadzorovano polnjenje in med oseko praznjenje lagune do programske določenih kot, s čimer je ob plimi onemogočena preplavitev gnezdišč in popolna izsušitev lagune ob velikih osekah.

Za ohranjanje ugodnega ohranitvenega stanja habitatov in živalskih vrst bomo tudi v letu 2023 nadaljevali z utečenim upravljanjem vodnega režima v laguni Škocjanskega zatoka. Upravljanje zaporničnega sistema na morskem kanalu poteka v skladu s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (Inženiring za vode, 2007) in navodili za vzdrževanje kotalne zapornice Zapornični objekt – hidromehanska oprema POV – P128HO (Birometal projektiranje, razvoj in inženiring, d.o.o., 2007).

V sodelovanju DRSV, izvajalcem javne vodnogospodarske službe VGP DRAVA Ptuj d.o.o., bomo v letu 2023 nadaljevali z optimizacijo in povezavo programske opreme zaporničnega sistema pri Turku na Rižani ter sistemov avtomatskih zapornic na Ari in morskem kanalu, ki so pomembni za stalen nadzor nad vodostaji brakičnega dela rezervata in zagotavljanja ugodnega ohranitvenega stanja gnezdečih populacij vodnih in močvirskih ptic.

V okviru ukrepov in aktivnosti, financiranih iz sredstev SPS v letih 2022 in 2023, ukrepi za ohranjanje in povečanje ciljnih habitatnih tipov in vrst NRŠZ, smo v skladu z Letnim programom dela NRŠZ za leto 2022 začeli z izdelavo projektne dokumentacije (PZI) za poglobljanje sekundarnih kanalov ter ureditve habitatov v brakični laguni NRŠZ. V ta namen je bil v sodelovanju z izr. prof. dr. Danijem Ivajničem s Fakultete za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru pripravili Elaborat: »Ocena potrebnega nadvišanja umetnih otočkov v brakičnem delu Naravnega rezervata Škocjanski zatok«. V oktobru 2022 je bila zaključena izdelava projektne dokumentacije PZI: »Poglobljanje sekundarnih kanalov ter ureditev habitatov v brakični laguni Naravnega rezervata Škocjanski zatok« (PIA Studio d.o.o., št. projekta: 45/2022, oktober 2022). Projektna dokumentacija vključuje izvedbo ukrepov za ureditev 3 ha habitatov namenjenih ohranjanju obsega varovanih habitatnih tipov z izkopom in transportom 10.808 m³ sedimenta na, s projektno dokumentacijo določene lokacije. Povišane obstoječe muljaste površine bodo tako, poleg razrasti halofitne vegetacije, omogočale tudi izboljšane pogoje za gnezdenje ciljnih vrst ptic naravnega rezervata.

Na podlagi Zakona o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – odl. US in 100/22 – ZNUZSZS; v nadaljevanju: ZJN-3) smo 11.10.2022 začeli s postopkom oddaje javnega naročila male vrednosti za gradnjo »Poglobljanje sekundarnih kanalov ter ureditev habitatov v brakični laguni Naravnega rezervata Škocjanski zatok«. Javno naročilo (izvedba konkurenčnega postopka s pogajanjem) je bilo na portalu javnih naročil objavljeno 13.10.2022.

Edini ponudnik, VGP DRAVA Ptuj d.o.o., je dne 28.10.2022 oddal ponudbo in pripadajočo dokumentacijo v skladu z razpisno dokumentacijo javnega naročila z referenčno številko IZ02/2022 (konkurenčni postopek s pogajanjem po b točki 44. člena Zakona o javnem naročanju). Ker je ponudba presejala višino sredstev iz SPS, pogodba št.: 2550-22-311011 o Financiranju ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostne mobilnosti z namenom prilagajanja na podnebne spremembe ter Aneksu št. 1 k pogodbi št.: 2550-22-311011, smo ponudbo zavrnilo ter postopek javnega naročila ponovili z zmanjšanjem količin izkopa in transporta sedimenta za ureditev habitatov. Dne 23.11.2022 smo s strani podjetja VGP DRAVA Ptuj d.o.o. pridobili novo

ponudbo, ki ni presegala zagotovljenih sredstev SPS v višini 248.294,40 € z vključenim DDV za izkop in vgradnjo 7.500 m³ na površini 1,8 ha. Pogodba o Poglavljanju sekundarnih kanalov ter ureditve habitatov v brakični laguni Naravnega rezervata Škocjanski zatok, številka IZ02/2022 -16 je bila z izvajalcema del VGP DRAVA Ptuj d.o.o. in podjetjem FIRA d.o.o. podpisana 6.12.2022. V skladu s pogodbo bodo dela zaključena najkasneje do 31.3.2023. Prva situacija v višini 38.430,00 € je bila zaključena že v decembru 2022.

V začetku leta 2023 bomo nadaljevali s pridobivanjem alternativnih virov sofinanciranja za izvedbo tega nujnega ukrepa. V februarju načrtujemo zaključek priprave strateškega projekta iz Programa Interreg VI-A Italija – Slovenija 2021 – 2027 z akronimom POSEIDONE, v katerega smo kot pilotno akcijo uvrstili oblikovanje 1,2 ha z izkopom in vgradnjo 3.308 m³ lagunskega sedimenta. S predvidenimi dodatnimi sredstvi v višini 76.000,00 € bomo ukrep nadvišanja in oblikovanja novih habitatov v lagunarnem delu naravnega rezervata lahko realizirali v celoti, oziroma v višinah in površinah ureditve habitatov v brakični laguni kakor je predvideno v projektni dokumentaciji (PIA Studio d.o.o., oktober 2022).

Istočasno z izvedbo ukrepov oblikovanja novih habitatov bomo v okviru potrjenega projekta z akronimom ReCo (Program Interreg Srednja Evropa 2021-2027) izvedli oblikovanje treh manjših otočkov, v višini 17.000,00 €, za gnezdenje sledečih ciljnih vrst ptic brakičnega dela rezervata: mala čigra (*Sternula albifrons*), navadna čigra (*Sterna hirundo*), mali deževnik (*Charadrius dubius*), beločeli deževnik (*Charadrius alexandrinus*), rdečenogi martinec (*Tringa totanus*) in sabljarka (*Recurvirostra avosetta*). Oblikovanje novih površin bo potekalo z upoštevanjem specifičnih ekoloških zahtev, ciljnih Natura 2000 vrst s poudarkom na povečanju gnezditvenih populacij beločelega deževnika ter navadne in male čigre.

Cilj načrtovanih ukrepov v NRŠZ za obvladovanje vplivov podnebnih sprememb na mokrišča je zmanjšanje ogroženosti, ki jo varovanim habitatom in vrstam območij na stiku morja in kopnega, kakršno je območje NRŠZ, prinašajo podnebne spremembe. Poleg povečanja habitatov brakičnega dela naravnega rezervata bo izvedba ukrepov prispevala tudi k zmanjšanju poplavne ogroženosti ter povečanju pretočnosti lagunskih kanalov. Hkrati bo vzpostavljena tudi boljša cirkulacija (pretok vode po celotnem vodnem telesu polsane lagune) in s tem zmanjšana stopnja izoliranosti robnih habitatov.

Ob izlivnem delu Are je manjše rastišče obmorskega lanu (*Linum maritimum*). V letu 2023 bomo nadaljevali z ročnim odstranjevanjem mladih poganjkov navadne amorfe. S tem ukrepom, ki ga izvajamo 1x mesečno, izčrpamo invazivno amorfo in ustvarjamo primerno rastišče za širjenje obstoječe populacije obmorskega lanu. Na izbranih mestih v laguni bomo nadaljevali z vnosom semen obmorskega ločja (*Juncus maritimus*) ter z odstranjevanjem prevladujočega trsta izboljšali rastiščne pogoje za obmorsko triroglojo (*Triglochin maritimum*), ki je bila na tem območju najdena v preteklosti.

Na območju pod ankaransko vpadnico bomo v letu 2023 nadaljevali s strojnim in ročnim odstranjevanjem odstranjevanjem tujerodnih rastlin, obrezovanjem domorodnih dreves in grmov, čistilno košnjo (vsaj trikrat letno) z odstranitvijo biomase ter vnosom izbranih semen gradnikov oligotrofnih suhih travnikov kot so: pokončna stoklasa (*Bromopsis erecta*), zlatolaska (*Chrysopogon gryllus*), navadna migalica (*Briza media*), navadna pasja trava (*Dactylis glomerata*), ilirsko grabljišče (*Knautia ilytica*), navadni gladež (*Ononis spinosa*), širokolistni grahor (*Lathyrus latifolius*), sinji šaš (*Carex flacca*), srednji trpotec (*Plantago media*), dlakavi gadnjak (*Scorzonera villosa*) in druge. Proces vzpostavitve tovrstnih travnišč iz prej motenih tal, preraščenih z invazivkami je večleten, zato bomo z vnosom semen in rastlin ter košnjo obravnavanega območja nadaljevali tudi v prihodnje.

V nadaljevanju grafično in v preglednici prikazujemo načrtovane aktivnosti na področju zasaditev, upravljanja vegetacije ter odstranjevanja in omejevanja razraščanja tujerodnih rastlinskih vrst na območju pod ankaransko vpadnico v letu 2023.

Slika 1: Grafični prikaz predvidenih ploskev izvajanja ukrepov na območju pod ankaransko vpadnico v letu 2023 (načrtovani ukrepi so opisani v tabeli 1)

Tabela 1: Pregled načrtovanih ukrepov v letu 2023

ploskev	Načrtovane aktivnosti v letu 2023 (zasaditev, upravljanje vegetacije in odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst)
P20	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin:</u> navadna amorfa, verlotov pelin, laška repa (<i>Helianthus tuberosus</i>) – julij - september , <u>selektivna ročna košnja in odstranjevanje zarasti:</u> julij - avgust .
P21	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin:</u> navadna amorfa, verlotov pelin, laška repa – julij - oktober , <u>selektivna košnja in odstranitev biomase:</u> julij - avgust , <u>vnos semen oligotrofnih polysuhih travnikov:</u> avgust - september , <u>obrezovanje grmov in dreves ter čiščenje zarasti okoli zasajenih rastlin:</u> junij - september .
P22	<u>ročno in strojno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin:</u> izkop podzemnih delov: navadna amorfa, robinija, ročno odstranjevanje mladih invazivk: verlotov pelin, laška repa, luskasta nebina: avgust, november , <u>obrezovanje grmov in dreves:</u> september , <u>strojna priprava terena in vnos semen gradnikov polysuhih travnikov:</u> november, december .

V letu 2023 bomo nadaljevali tudi z izvajanjem ukrepov povezanih s problematiko preprečevanja motenj na območju pod ankaransko vpadnico. V okviru naravovarstvenega nadzora bomo izvajali redne obhode, tedensko odstranjevali smeti ter izvedli čiščenje smeti na gnezditvenih otočkih znotraj lagunarnega dela rezervata. Ob pomoči prostovoljcev bomo tudi v letu 2023 organizirali, zdaj že tradicionalno, čiščenje morskih nanosov in odpadkov na robovih brakičnega dela rezervata.

Preglednica 2: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 2

Naloge in aktivnosti	Letni strošek, brez stroškov dela	Vir financiranja	Sodelujoči	Kvantitativni kazalnik/rezultat
2.1 Upravljanje nivoja vode				
2.1.1. Nivoji v gnezditvenem obdobju	200,00 €	PP 153238	-	avtomatski režim: polnjenje lagune do kote +0,30 m, praznjenje lagune ob oseki do kote +0,20 m (april-avgust)
2.1.2. Nivoji vode v ostalih obdobjih	200,00 €	PP 153238	-	avtomatski režim (marec-april): polnjenje do kote +0,45 m, praznjenje enako kot v gnezditvi, ročni način delovanja – zapornica odprta: laguna se polni in prazni po naravnih ciklikih
2.2. Vzdrževanje in nadgradnja objektov za urejanje vodnega režima				
2.2.3. Redno vzdrževanje avtomatske zapornice na morskem kanalu v skladu s POV	25,00 €	PP 153238	-	1x letno
2.2.4. Ostala popravila objektov za urejanje vodnega režima	- €	PP 153238	-	po potrebi
2.3. Vzdrževanje lagunskih elementov				
2.3.1. Čiščenje sekundarnih kanalov in nadvišanje gnezditvenih otočkov	344.893,20 € (od tega iz SPS – PP 559: 251.893,20 € (za izvedbo del po pogodbi, varnostni načrt, vodenje javnega naročila in nadzor), iz projekta POSEIDONE: 76.000,00 € in iz projekta ReCo 17.000,00 € (vgradnja 3.308 m ³ sedimenta ter izgradnja gnezditvenih otočkov)	PP 559 – SPS/ projektno	-	izdelava varnostnega načrta, pripravljala dela in ureditev gradbišča, vključno z zakoličbo, izvedba oblikovanja novih in nadvišanja obstoječih habitatov ob hkratnem poglobljanju lagunskih kanalov, 10.808 m ³ materiala, in oblikovanje 3 ha novih slanih muljastih tal za razrast halofitne vegetacije, oblikovanje dveh manjših gnezditvenih otočkov za ciljne vrste (začetek del predviden v januarju 2023)
2.3.2. Čiščenje morskih nanosov in ostalih smeti znotraj lagunskega dela rezervata	- €	PP 153238	prostovoljci	čiščenje morskih nanosov na površini 50.000 m ² (1x letno)
2.4. Preprečitev motenj ter potencialne akt. za omejevanje morskih tujerodnih org. in domorodnih vrst plenilcev				
2.4.1. Zasaditev območja pod ankaransko vpadnico	4.350,00 €	PP 559 - SPS	zunanj sodelavec - botanik	ročno selektivno odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst (navadna amorfa, robinija, navadna kanela, luskasta nebina, laška repa, verlotov pelin) ter

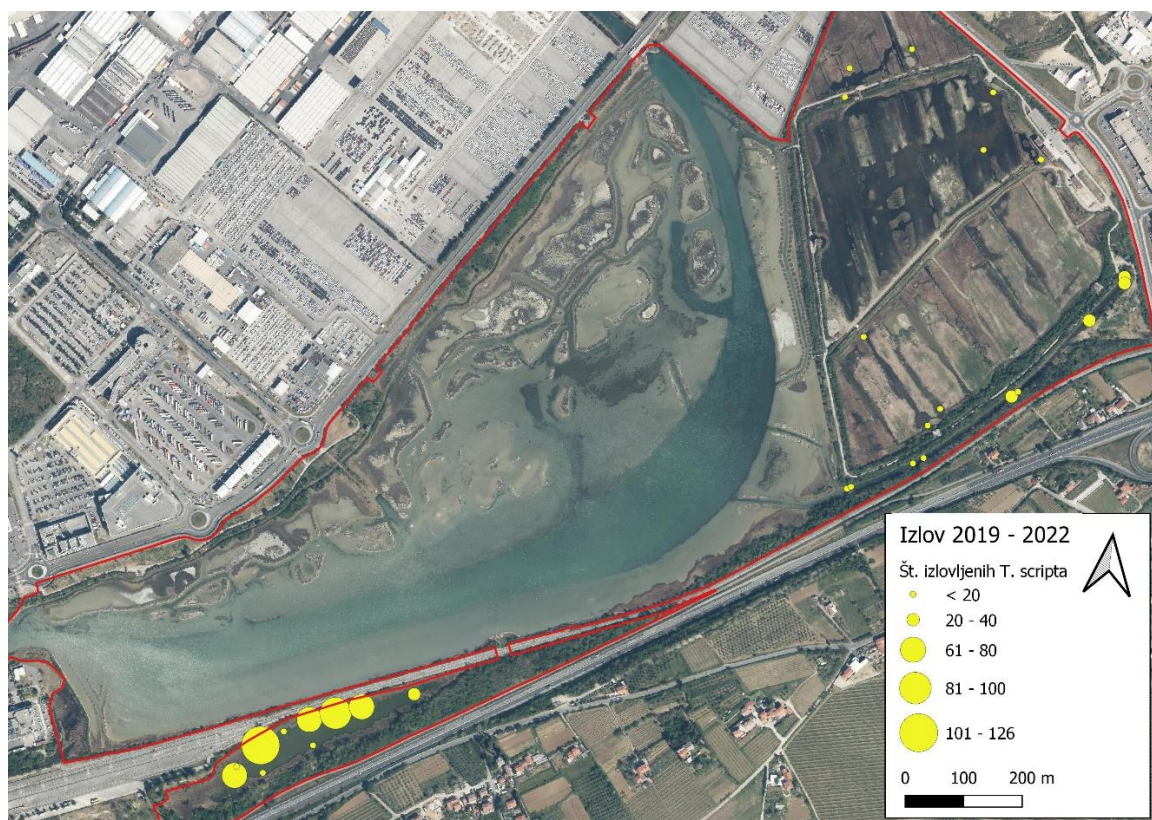
				vzpostavitev ustreznih pogojev za razvoj submediteranskega polsuhega travnika s toploljubnimi grmovnimi in drevesnimi vrstami (košnja, vnos semen)
2.4.5. Akt. za omejevanje domorodnih vrst plenilcev v primerih, da s plenjenjem ali kompeticijo negativno vplivajo na ciljne vrste (po potrebi)	- €	PP 153238/ projektno/ lastna dejavnost	-	nadaljevanje izvajanja ukrepa za omejevanje predacije rumenonogih galebov s postavitvijo plastičnih maket galebov na gnezdišča
2.5. Vzdrževanje vegetacije na območju med ankaransko vpadnico in robnimi habitati				
2.5.1. Priprava načrta ter vzpostavitev poznega mulčanja območja	350,00 €	PP 153238	-	večkratno mulčanje in košnja območja z odstranjevanjem biomase pod ank. vpadnico
2.5.2. Dosajevanje grmovnic na zastiralnem nasipu vzdolž ankaranske vpadnice	(skupna izvedba z akt. 2.4.1.)	PP 559 - SPS	zunanji sodelavec - botanik -	obrezovanje sadik, čiščenje zarasti ter postavitve ovir za preprečevanje prehoda na zastiralne nasipe
2.5.3. Mulčanje 1 m pasu ob učni poti	(skupna izvedba z akt. 2.5.1.)	PP 153238	-	650 m
2.5.4. Obrezovanje dreves in grmovnic	(skupna izvedba z akt. 2.4.1.)	PP 559 - SPS	zunanji sodelavec - botanik	50 do 100 dreves in grmov
2.6. Inicialno dosajevanje pomembnih vrst slanuš				
2.6.1. Dosajevanje morskega lanu s semeni, nabranimi pri Sv. Nikolaju	500,00 €	PP 559 - SPS	zunanji sodelavec - botanik	vsaj 1 sejanje ter vzdrževanje obstoječega rastišča s pozno košnjo in odstranjevanjem biomase ter zarasti in tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst (navadna amorfa, luskasta nebina, pelinolistna ambrozija)
2.6.2. Dosajevanje morskega ločkovja na izbrana mesta v laguni	500,00€	PP 153238	zunanji sodelavec - botanik	vsaj 1 sejanje ter vzdrževanje obstoječega rastišča s pozno košnjo in odstranjevanjem biomase ter zarasti zarasti in tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst (navadna amorfa, luskasta nebina, pelinolistna ambrozija)
2.6.3. Dosajevanje drugih vrst po navodilih botanikov (po potrebi)	250,00 €	PP 153238	zunanji sodelavec - botanik	odstranjevanje prevladujočega trsta in vzpostavitev rastišča za obmorsko trirogljo
SKUPAJ	351.268,20 €			

Cilj 3: Redno vzdrževanje in ohranjanje ugodnih ekoloških razmer na območju Jezerca

V 2023 bomo nadaljevali z upravljanjem zapornice na jarku, ki območje Jezerca povezuje z laguno NRŠZ. S tem se ohranja sladkovodni značaj območja s sestoji obrežnega trstičja ter vzdržujejo primerna življenjska okolja za ohranjanje in povečanje populacije močvirske sklednice.

V letu 2022 smo nadaljevali z izvajanjem preventivnih kot tudi aktivnih ukrepov za obvladovanje vnosa in širjenja tujerodne vrste želve okrasna gizdavka (*Trachemys scripta*) v NRŠZ. Območje rezervata je bilo opredeljeno kot prednostno območje za izvajanje posegov v populacijo okrasne gizdavke. Od leta 2019 do 2022 smo z metodo lova z vodno pastjo (vrš) in na roke odstranili kar 715 osebkov, večino rdečevratk (*Trachemys scripta elegans*). Od števila odstranjenih osebkov je bilo le 7 osebkov rumenovratk (*Trachemys scripta scripta*) ter 6 križancev med tema podvrstama. Za izboljšanje ohranitvenega stanja domorodne močvirske sklednice bodo ukrepi tudi v letu 2023 usmerjeni v izlov čim večjega števila osebkov tujerodne okrasne gizdavke ter preprečevanju razmnoževanja le-teh na sladkovodnem delu rezervata, predvsem na območju Jezerca. Poleg izlova bomo v okviru terenskega dela nadaljevali tudi z iskanjem potencialnih območij gnezditve okrasne gizdavke in jih v primeru najdbe tudi odstranili.

Kljub izlovu tujerodne okrasne gizdavke v preteklih letih smo s sočasno izvedbo vizualnega štetja želv ugotovili, da ostaja vrsta še vedno množično prisotna v NRŠZ. Zato je z ukrepom odstranjevanja okrasne gizdavke nujno nadaljevati tudi v prihodnje. Zaradi lege rezervata v neposredni bližini mesta Koper se v bližnji prihodnosti lahko pričakuje tudi druge tujerodne vrste želv, ki so bile ali so trenutno na voljo v trgovinah s hišnimi živalmi. Poleg okrasnih gizdavk so na slovenskem delu Istre že opazili lažno zemljevidarko (*Gratemys pseudogeographica*) in kitajsko trikrempljičarko (*Pelodiscus sinensis*). Prioritetno območje za izvajanje ukrepov v letu 2023 je območje sladkovodnega vodnega telesa Jezerce, kjer se okrasne gizdavke pojavljajo v največjem številu.

Slika 2: Število izlovljenih okrasnih gizdavk (*Trachemys scripta*) na sladkovodnem delu NRŠZ za obdobje 2019 do 2022.

Tudi v letu 2023 je eden izmed glavnih ciljev ozaveščanje o problematiki tujerodnih vrst želv. V ta namen smo v letu 2022 ponatisnili zgibanko z opisom želv iz NRŠZ, v kateri smo na nazoren in zabaven način širši javnosti predstavili problematiko vnosa in širjenja tujerodnih vrst ter rešitve za preprečevanje in obvladovanje tovrstne problematike. Še naprej bomo v okviru vodenih ogledov izvajali kratka predavanja o problematiki tujerodnih invazivnih vrst želv za različne starostne skupine ter na socialnih omrežjih ozaveščali širšo javnost.

V okviru obvladovanja širjenja invazivnih rastlinskih vrst v rezervatu bomo nadaljevali s strojnim čiščenjem nadzemnih in podzemnih delov navadne amorfe, japonskega kosteničevja, navadne kanele in zlatega bambusa (*Phyllostachys aurea*) ter ročnim odstranjevanjem verlotovega pelina, laške repe in drugih invazivk.

Med nujne ukrepe izvajanja naravovarstvenega nadzora na območju Jezerca uvrščamo predvsem opustitev vrtičarske dejavnosti, odstranitev vrtičarske infrastrukture in prenehanje hranjenja in nudenja zatočišča domačim živalim znotraj meja NRŠZ. Od celotno štirih manjših površin, kjer se je izvajalo vrtičkarstvo, sta bili po obvestilu naše naravovarstvene službe dve opuščeni, od tega so na eni v celoti odstranili svojo infrastrukturo. V letu 2022 smo na podlagi odločbe IRSOP odstranili vrtičarsko infrastrukturo prve obravnavane parcele v inšpekcijskem postopku nezakonitega vrtičkarstva. V letu 2023 pričakujemo nadaljevanje inšpekcijskega postopka na zadnji površini aktivnega izvajanja vrtičarske dejavnosti ter prenehanje hranjenja in nudenja zatočišča mačkam na območju obravnave. Ključnega pomena za vzpostavitev ugodnega ohranitvenega stanja območja sta tudi nadaljevanje sodelovanja z lokalnimi akterji za pospešitev sanacije virov onesnaževanja s Škocjanskega hriba. S sodelovanjem s strokovnimi službami MOK bomo nadaljevali tudi v letu 2023.

Preglednica 3: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 3

Naloge in aktivnosti	Letni strošek, brez stroškov dela	Vir financiranja	Sodelujoči	Kvantitativni kazalnik/rezultat
3.1 Upravljanje nivoja vode				
3.1.1. Vzdrževanje preliva vode iz Jezerca v laguno za regulacijo vodnih nivojev in zagotavljanje sladkovodnega značaja	- €	PP 153238	-	1 x letno pregled in vzdrževanje preliva
3.2. Preprečevanje motenj in negativnih vplivov iz okolice				
3.2.1. Kom. z vrtičkarji za prenehanje vrtičarske dejavnosti na območju Jezerca	- €	PP 153238	pristojne inšpekcijske službe	inšpekcijski postopek zoper zadnjega vrtičkarja znotraj mej NRŠZ v obravnavi
3.2.2. Odstranitev vse vrtičarske infrastrukture	2.000,00 €	lastna dejavnost	pristojne inšpekcijske službe	inšpekcijski postopek zoper zadnjega vrtičkarja znotraj mej NRŠZ v obravnavi
3.2.4. Sodelovanje z lokalnimi akterji za pospešitev sanacije virov onesnaževanja Jezerca (Škocjanski hrib)	- €	PP 153238	-	redna komunikacija z MOK in pristojnimi inšpekcijami
3.3. Odstranjevanje tujerodnih vrst ter domačih in hišnih živali				

3.3.1. Odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin in izvedba aktivnosti za pospeševanje razraščanja domorodnih vrst	1.000,00 €	PP 559 - SPS	zunANJI sodelavec - botanik	odstranjevanje tujerodnih rast. (zlati bambus, navadna kanela, amorfa...), in preprečitev razširjanja po predhodni selektivni odstr. japonske kaline, japonskega kosteničevja, verlotovega pelina in lovorikovca
3.3.2. Izlov in odstranitev tujerodnih vrst želv v kontrolirano okolje	7.750,00 € (od tega 5.000,00 € za štud. delo, 550,00 € material, 1.400,00 € potni stroški in evtanazija ter 800,00 € ponatis zgibanke)	PP 559 - SPS	študentsko delo/ lastna dejavnost	nabava opreme in vab za izlov, odstranjevanje in evtanazija vsaj 100 osebkov okrasnih gizdavek, iskanje gnezd in odstranjevanje jajc, ozaveščanje javnosti, priprava poročila
3.3.3. Komunikacija z vrličkarji za odstranitev domačih živali z območja Jezerca	€	PP 153238	-	inšpekcijski postopek zoper zadnjega vrličkarja znotraj mej NRŠZ v obravnavi
3.4. Upravljanje vegetacije				
3.4.2. Dosejevanje grmovnic po potrebi	2.000,00 €	PP 559 - SPS	zunANJI sodelavec - botanik	zasaditev vrbovja, zasenčenje rastišč tujerodnih rastlinskih vrst
3.4.3. Čiščenje vegetacije na obrežju Jezerca (ustvarjanje golih površin za močvirsko sklednico)	(skupna izvedba z akt. 3.3.1.)	PP 559 - SPS	zunANJI sodelavec - botanik	čiščenje obrežne vegetacije in ustvarjanje golih površin za močvirsko sklednico – ukrep bo potekal hkrati z akt. 3.4.2.
SKUPAJ	12.750,00 €			

Cilj 5: Spremljanje in analiziranje stanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti ter upravljanje podatkovnih zbirk, ki se nanašajo na NRŠZ

Ugotovitve dolgoročnega izvajanja monitoringa so najboljša povratna informacija o uspešnosti sanacijskih in renaturacijskih ukrepov ter upravljanja rezervata. Dosedanje spremljanje stanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti NRŠZ je večinoma pokazalo ugodne rezultate, ki so posledica obnove (sanacije in renaturacije) območja ter ustreznega upravljanja v preteklih letih.

V 2022 je od varstveno pomembnejših vrst ptic na brakičnem delu rezervata gneznilo 4-5 parov beločlega deževnika (*Charadrius alexandrinus*), 10 parov male čigre (*Sternula albifrons*), med 60 in 100 parov navadne čigre (*Sterna hirundo*), 14-15 parov polojnika (*Himantopus himantopus*), 11-12 parov rdečenogega martinca (*Tringa totanus*) in 3-4 pari malega deževnika (*Charadrius dubius*). Na sladkovodnem delu rezervata pa je gneznilo še 5-6 parov čapljice (*Ixobrychus minutus*), 1 par rjave čaplje (*Ardea purpurea*), 4 pari sive gosi (*Anser anser*) in 1 par sivke (*Aythya ferina*). Leta 2022 smo v brakični laguni, na koloniji navadnih čiger z barvnimi obročki opremili 88 mladičev. S spremljanjem stanja avifavne naravnega rezervata in digitalizacijo podatkov bomo po ustaljenih metodah (tedenski popisi, posebni in kartirni popisi gnezdičk) nadaljevali tudi 2023.

V sodelovanju s Prirodoslovnim muzejem Slovenije in KPSS bomo v letu 2023, za potrebe raziskav gnezditve navadne čigre (*Sterna hirundo*) na območju rezervata, nadaljevali z označevanjem mladičev navadne čigre s posebej, zanje izdelanimi barvnimi obročki s kodo. Za označevanje uporabljamo barvne obročke s kodami, ki so bili s strani koordinatorske organizacije International Wader Study Group (IWSG Colour-Marking Register) dodeljeni KPSS in NRŠZ. Pridobljeno obročkovalsko shemo označevanja z barvnimi obročki za navadno čigro nameravamo v 2023 razširiti še na malo čigro (*Sternula albifrons*) in beločlega deževnika (*Charadrius alexandrinus*).

Za doseganje cilja 5 v letu 2023 skladno z načrtom upravljanja načrtujemo:

1. nadaljevanje rednega spremljanja stanja HT sladkovodnega dela rezervata s hkratnim monitoringom razširjenosti tujerodnih vrst ,
2. kartiranje HT brakične lagune z obrobjem (del aktivnosti bo izveden v okviru projekta POSEIDONE (Program Interreg VI-A Slovenija-Italija 2021-2027) in projekta ReCo (Program Interreg Srednja Evropa 2021-2027).
3. kartiranje redkih oziroma novih rastlinskih vrst (ob kartiranju HT),
4. redno spremljanje stanja ptic po ustaljeni metodologiji ter v skladu s protokolom spremljanja stanja in varstva biotske raznovrstnosti (tedenski popisi celotnega območja, dnevni popisi, kartirni popisi gnezdičk, posebni popisi) z rednim vnosom podatkov, njihovo digitalizacijo in obdelavo ter pripravo upravljaljskih izhodišč in ustreznih objav. V letu 2023 bomo del aktivnosti rednega monitoringa ptic izvedli v okviru projekta POSEIDONE (Program Interreg VI-A Slovenija-Italija 2021-2027).
5. spremljanje stanja in nadaljevanje inventarizacije najpomembnejših skupin (herpetofavna s poudarkom na močvirski sklednici, metulji, ozki vrtenec, netopirji) bomo delno izvajali v okviru naravovarstvenega nadzora ter z vključevanjem prostovoljcev DOPPS. Vključevanje prostovoljcev temelji del metode za monitoring živega sveta, ki je bil v letu 2019 in 2020 pripravljen v okviru projekta IMPRECO, kjer so bile izbrane: 4 vrste ptic gnezdičk NRŠZ (navadna čigra, polojnik, čapljica, mokož), 2 vrsti plazilcev (močvirska sklednica in primorska kuščarica), 2 vrsti dvoživk (zelena rega in navadni pupek), 1 vrsta metulja - cinobrasti medvedek ter kopenski polž ozki vrtenec. V kolikor bo mogoče, bomo monitoring v taki obliki nadaljevali tudi v letu 2023.
6. spremljanje stanja favne kačjih pastirjev,
7. spremljanje stanja in številčnosti plenilcev in tujerodnih vrst živali na območju NRŠZ in njegove bližnje okolice,
8. spremljanje enostavnih parametrov kakovosti vode, sodelovanje z ARSO in DRSV pri spremljanju zahtevnih parametrov kakovosti vode, spremljanje stanja vodostaja na zapornici, vodomernih latah in mareografu za namene sprotnih prilagoditev upravljanja ter priprava ustreznih objav.

Preglednica 5: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 5

Naloge in aktivnosti	Letni strošek, brez stroškov dela	Vir financiranja	Sodelujoči	Kvantitativni kazalnik/rezultat
5.1 Redni monitoring				
5.1.1. Nabava opreme za monitoring	9.000,00 € od tega 1.000,00 € za opremo – lastna sredstva in 8.000,00 € za plovilo – projekt ReCo	lastna dejavnost/ projektno	-	nabava opreme za izvedbo monitoringa in naravoslovnih dni (stojala za spektive, daljnogledi...), nakup plovila z električnim pogonom
5.1.2. Monitoring ptic	1.500,00 €	lastna dejavnost/ projektno	-	52 tedenskih popisov, 4 kartirni popisi gnezdičk, 3 do 4 posebni popisi gnezdičk s kanujem, nabava barvnih obročkov za obročkanje mladičev gnezdičk v laguni, 2 do 3 dnevi spremljanja stanja selivk z obročkanjem
5.1.3. Monitoring herpetofavne	- €	lastna dejavnost	prostovoljci	vsaj 3 popisi, beleženje naključnih opazovanj
5.1.4. Monitoring favne kačjih pastirjev	4.500,00 €	PP 153238	zunanji strokovnjaki	izvedba monitoringa kačjih pastirjev, vsaj 8 popisov, 1 poročilo

5.1.6. Monitoring močvirske sklednice	(skupna izvedba z akt. 3.3.2.)	PP 559 - SPS	-	spremljanje stanja ob izlovu tujerodnih vrst želv
5.1.9. Monitoring metuljev in nadaljevanje inventarizacije	500,00 €	lastna dejavnost	nadzor strokovnjaka pri popisu metuljev	vsaj 4 popisi dnevni metuljev po metodologiji, spremljanje stanja izbrane vrste nočnega metulja/ 1 poročilo
5.1.11. Monitoring ozkega vrtenca	1.000,00 €	PP 153238	zunanji strokovnjak	vzorčenje ozkega vrtenca ter ostalih vrst polžev 1-3x letno/ 1 poročilo
5.1.12. Monitoring netopirjev	400,00 €	lastna dejavnost	nadzor strokovnjaka	3 popisi netopirjev z ultrazvočnim mikrofonom in detektorjem od aprila do oktobra/ 1 poročilo
5.1.13 Spremljanje stanja in številčnosti tujerodnih vrst živali na območju NRŠZ in njegove bližnje okolice	- €	PP 153238/ lastna dejavnost	-	sprotno beleženje opažanj
5.1.14 Spremljanje stanja in številčnosti plenilcev na območju NRŠZ in njegove bližnje okolice	- €	PP 153238/ lastna dejavnost	-	sprotno beleženje opažanj
5.2. Kartiranje habitatnih tipov in monitoring tujerodnih vrst rastlin				
5.2.1. Kartiranje sladkovodnih habitatnih tipov	1.500,00 €	PP 559 - SPS	zunanji sodelavec - botanik	kartiranje tujerodnih rastlinskih vrst po celotnem območju NRŠZ, 1x kartiranje sladkovodnega dela NRŠZ/ ca 25 ha/ 1 poročilo
5.2.2. Kartiranje brakične lagune z obrobjem	- €	lastna dejavnost/ projektno	zunanji sodelavec - botanik	1x kartiranje po celotnem območju brakičnega dela NRŠZ/ cca 100 ha v okviru projekta ReCo in POSEIDONE, kartiranje HT po izvedbi nadvišanja in oblikovanja novih HT
5.2.4 Monitoring razširjenosti tujerodnih vrst rastlin	(skupna izvedba z akt. 5.2.1.)	PP 559 - SPS	zunanji sodelavec - botanik	sprotno spremljanje ob kartiranju in dosajevanju
5.3. Raziskave stanja NV in biotske raznovrstnosti				
5.3.3 Spremljanje stanja NV z ovrednotenjem podatkov, zbranih v okviru drugih nalog in aktivnosti v okviru cilja 5	- €	PP 153238	ZRSVN	1 ocena stanja NV/ posodobitev
5.4. Upravljanje podatkovne zbirke NRŠZ				
5.4.1. Redni vnos in digitalizacija podatkov	30,00 €	PP 153238	-	52 tedenskih popisov v bazo Wildlife Recorder, digitalizacija kartirnih in posebnih popisov gnezdičk
5.4.2. Obdelave podatkov	- €	PP 153238	-	obdelani vsi podatki
5.4.3. Priprava upravljavskih izhodišč	- €	PP 153238	-	po potrebi (v primeru sprememb)
5.4.4. Priprava poročil in člankov, objav na spletu	- €	PP 153238	-	vsaj 1 objava
5.5. Spremljanje kakovosti in nivojev vode				

5.5.1. Spremljanje enostavnih parametrov kakovosti vode	250,00 €	PP 153238		kalibracija merilnega aparata, 12 popisov/ 1 poročilo
5.5.4 Spremljanje stanja vodostaja na zapornici, vodomernih latah in mareografu	- €	PP 153238	-	sprotno spremljanje vodostajev in zgodovine dogodkov s pomočjo programske aplikacije (CNS)
5.6. Priprava poročil o stanju NRŠZ				
5.6.1. Priprava poročil o aktivnostih, ki jih izvaja upravljavec	- €	PP 153238	-	1 poročilo
5.6.2. Pregled poročil podizvajalcev monitoringa in raziskav in vključevanje njihovih rezultatov in priporočil v nadaljnje upravljanje	- €	PP 153238	-	pregled poročil glede na izvedene monitoringe
SKUPAJ	18.680,00 €			

Cilj 6: Zagotavljanje primerne količine in kakovosti vode ter omejevanje negativnih vplivov hrupa in svetlobnega onesnaževanja iz okolice na naravni rezervat

V okviru cilja 6 so vključene naloge sodelovalne narave, s katerimi bomo poskušali spodbujati pozitivne okoljske spremembe v lokalnem okolju z izvajanjem različnih aktivnosti za njihovo doseganje in z vključevanjem večjega števila različnih deležnikov (tako javnih kot zasebnih), saj izvedba omenjenih aktivnosti zahteva širšo družbeno soglasje. Lokacija ZO v urbanem okolju v določenih segmentih pomeni njegovo prednost, vsekakor pa to ne velja za izpostavljenost negativnim urbanim vplivom. Med temi izstopajo onesnaženje vodnih virov, s katerimi se napaja naravni rezervat, kot tudi negativni vplivi hrupa in svetlobnega onesnaževanja.

Na področju varstva pred hrupom in izgradnje protihrupne ograje ter varovalnega nasipa vzdolž bertoške vpadnice bomo nadaljevali sodelovanje z MOK in drugimi akterji pri izgradnji drugega pasu bertoške vpadnice. Po prvotnih načrtih MOK in družbe za avtoceste naj bi bila širitev bertoške vpadnice v štiripasovnico zaključena že v letu 2018. Cesta, ki predstavlja glavno prometnico za dostop do koprškega pristanišča je prometno zelo preobremenjena. V povprečju jo prevozi 16.500 vozil na dan, od tega 2800 vozil nad 3,5 tone največje dovoljene mase (Hlaj, Primorske novice, 2021). Po nam znanih podatkih se je začetek gradnje premaknil v leto 2023.

V letu 2023 bomo posebno pozornost namenili reševanju problematike odlaganja odpadkov in smeti na desnem bregu Are, ki se izteka v naravni rezervat. Problematika je povezana z zadrževanjem in parkiranjem večjega števila tovornjakov na cesti, ki poteka vzdolž vodotoka na območju obrtno gospodarske cone Srmin. Pri reševanju opisane problematike bo ključnega pomena tvorno sodelovanje z MOK in Marjetico Koper.

V prvi polovici 2023 je predvidena udeležba 2 zaposlenih na 3-dnevnem usposabljanju v okviru projekta NAMIRIS in v organizaciji ATRAC – Jadranski center za izobraževanje in usposabljanje v primeru onesnaženj morja.

Preglednica 6: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 6

Naloge in aktivnosti	Letni strošek, brez stroškov dela	Vir financiranja	Sodelujoči	Kvantitativni kazalnik/rezultat
6.1 Zagotavljanje zadostnih dotokov vode najvišjih standardov kakovosti				
6.1.1. Sodelovanje z ARSO in lokalnimi akterji za pospešitev sprejema protokola pretokov vode po Ari za celoletno obdobje s sistemom obveščanja	- €	PP 153238	-	sprejet pisni protokol
6.1.2. Redno usklajevanje med izvajanjem protokola z izvajalcem javne VG službe/ rečnim nadzornikom in drugimi odjemalci	- €	PP 153238	-	redne komunikacije ob spremembah režima
6.1.3. Sodelovanje s SVOM, Luko Koper in ostalimi lokalnimi akterji v smeri preprečevanja vpliva potencialnih onesnaženj v pristanišču na akvatorij Škocjanskega zatoka	- €	PP 153238	SVOM, Luka Koper, Center za obveščanje	vsaj 4 terenski ogledi stanja/ zabeležke
6.1.4. Sodelovanje v evropski organizaciji Sea Alarm Foundation	- €	PP / projektno	druge evropske države	spremljanje novic/ po potrebi komunikacija/ udeležba na izobraževanjih
6.1.5. Sodelovanje z URSZR in redna usposabljanja v okviru Načrta ukrepanja in odprave posledic večjih izlitiij nafte in naftnih derivatov na prostoživeče ptice (po potrebi)	200,00 €	PP153238	URSZR	redne komunikacije in sodelovanje ob morebitnem onesnaženju/ zabeležke, udeležba na usposabljanju v organizaciji ATRAC
6.2. Sodelovanje z MOK in lokalnimi akterji za stalno izvedbo ukrepov za doseganje najvišje kakovosti industrijskih, komunalnih in padavinskih odpadnih vod, ki se stekajo neposredno v naravni rezervat ali v pritoke (Ara, morje)				
6.2.1. Aktivno vzpodbujanje odgovornih akterjev/ onesnaževalcev za čim prejšnjo sanacijo stanja problematičnih izpustov	- €	PP 153238	odgovorni akterji, strokovni zavod	2 komunikaciji/ zabeležke

6.2.2. Angažiranje drugih odgovornih javnih služb, npr. inšpekcije za okolje	- €	PP 153238	druge odgovorne javne službe	po potrebi
6.3. Preprečevanje negativnih vplivov hrupa				
6.3.2. Iskanje drugih rešitev za zagotovitev aktivne protihrupne zaščite vzdolž območja za obiskovalce pod bertoško vpadnico	- €	PP 153238/ projektno	MOK, strokovni zavod, Odbor, drugi akterji	sodelovanje z MOK in projektanti pri izvedbi PHO in varovalnega nasipa ob širitvi bertoške vpadnice
6.4. Preprečevanje negativnih vplivov svetlobnega onesnaževanja				
6.4.1. Aktivno vzpodbujanje odgovornih akterjev/ onesnaževalcev za čim prejšnjo sanacijo stanja in uskladitvijo osvetljevanja z zakonodajnimi omejitvami	- €	PP 153238	strokovni zavod, Odbor, inšpekcija, lokalni akterji	terenski pregled stanja, ukrepanje po potrebi
6.5. Ozaveščanje in aktivno vključevanje lokalnih akterjev				
6.5.1. Ozaveščanje, opozarjanje in podajanje predlogov za preventivne in kurativne aktivnosti, namenjene preprečevanju in sanaciji negativnih vplivov iz okolice	- €	PP 153238	strokovni zavod, Odbor	1 komunikacija/ zabeležka
6.5.2. Obveščanje in aktivno vključevanje Odbora NRŠZ pri reševanju lokalnih problemov	- €	PP 153238	Odbor	vsaj 1 seja
6.5.3. Aktivno vključevanje deležnikov, zainteresiranih javnosti in posameznikov pri reševanju lokalnih problemov	- €	PP 153238/ projektno	lokalni deležniki, zainteresirana javnost	sodelovanje deležnikov v okviru skupne delovne skupine, ustanovljene v projektu IMPRECO
SKUPAJ	200,00 €			

Cilj 7: Zagotavljanje uresničevanja varstvenega režima in varstvenih usmeritev (neposredni nadzor v naravi ter druge potrebne oblike nadzora)

Delo naravovarstvenih nadzornikov NRŠZ bo v letu 2023 vključevalo sledeče naloge:

- neposredni nadzor v naravi, ki zajema spremljanje stanja v obliki rednih dnevnih obhodov območja, nadzor nad izvajanjem varstvenega režima in pogojev obiskovanja, ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah skupaj z opozarjanjem in ozaveščanjem kršilcev varstvenega režima ter izrekanjem glob ob večjih ali ponovljenih kršitvah in obveščanje pristojnih inšpekcijskih organov in policije,
- občasni obhodi po okolici rezervata zaradi preveritve obstoječih in novih virov ogrožanja ter konkretnih groženj za naravni rezervat,
- nadzor nad vzdrževalnimi deli znotraj meja naravnega rezervata, predvsem nad izvedbo del vseh drugih javnih služb znotraj ali na meji naravnega rezervata, v kolikor bodo ta potekala,
- priprava poročil in obveščanje nadrejenih in MNVP o kršitvah, izrečenih opozorilih in globah kot tudi virih ogrožanja in grožnjah, ki se pojavljajo zunaj meja območja,
- redno izobraževanje nadzornikov za zagotavljanje delovanja s polnimi pooblastili.

Udeleževali se bomo rednih izobraževanj za naravovarstvene nadzornike ter nadaljevali s sodelovanjem z drugimi ZO pri izmenjavi sodne in delovne prakse naravovarstvenega nadzora, predvsem s KPSS. Udeleževali se bomo tudi skupnih sestankov naravovarstvenih nadzornikov ZO. Po potrebi bomo nadaljevali s sodelovanjem z inšpekcijsko službo ter sodelovali s policijo v zvezi z občasnimi obhodi policijske patrulje ob ankaranski vpadnici in morebitni intervenciji z naravovarstvenim nadzornikom. Nadaljevali bomo s pripravo poročil in obveščali nadrejene in MNVP o kršitvah, izrečenih opozorilih in globah kot tudi virih ogrožanja in grožnjah, ki se pojavljajo zunaj meja območja.

V letu 2023 pričakujemo v sklopu obravnave inšpekcijskega postopka zoper nezakonitega vrtičkarstva znotraj meja NRŠZ opustitev še zadnjega manjšega območja vrtičkarske dejavnosti, odstranitev vrtičkarske infrastrukture ter opustitev hranjenja in nujenja zatočišča domačim živalim na območju obravnave.

Vse našteje aktivnosti se izvajajo skladno z organizirano nadzorno službo in v okviru pristojnosti, ki jih imajo naravovarstveni nadzorniki po ZON-u ter na podlagi pooblastil po Zakonu o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 in nadaljnji). V NRŠZ je v letu 2022 stalno delovala ena naravovarstvena nadzornica s polnimi pooblastili z občasno pomočjo prostovoljne nadzornice (zaposlena sodelavka). V letu 2022 je naravovarstvena nadzornica – vodnica I. opravila strokovni izpit iz upravnega postopka za potrebe izdajanja odločb o prekrških na območju rezervata.

Preglednica 7: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 7

Naloge in aktivnosti	Letni strošek, brez stroškov dela	Vir financiranja	Sodelujoči	Kvantitativni kazalnik/rezultat
7.1 Naravovarstveni nadzor nad upoštevanjem varstvenega režima in usmeritev, opozarjanje in ozaveščanje kršilcev ter izrekanje glob in nadaljevanje postopkov, ki jih izvajajo drugi pooblašteni izvajalci				
7.1.1. Redni dnevni obhodi po učnih poteh z namenom nadzora nad upoštevanjem varstvenega režima, predvsem pogojev obiskovanja	- €	PP 153238	-	vsaj en obhod dnevno

7.1.2. Redni tedenski in manj pogosti obhodi po ključnih, bolj oddaljenih delih naravnega rezervata, namenjeni nadzoru nad upoštevanjem varstvenega režima	- €	PP 153238	-	vsaj en obhod tedensko
7.1.3. Opozarjanje in ozaveščanje kršiteljev režima kot tudi oseb, ki sicer režima ne kršijo, a njihovo vedenje ni primerno	211,00 €	PP 153238	-	najem komunikacijske opreme za povezovanje v omrežje HKOM
7.1.4. Izrekanje glob v primerih ponovitev kršitev varstvenega režima in v drugih primerih, ko opozorilo ni dovolj	- €	PP 153238	-	po potrebi
7.1.5. Vključevanje policije in inšpekcijskih služb v primeru hujših kršitev	- €	PP 153238	-	po potrebi
7.1.6. Občasni obhodi po okolici NRŠZ z namenom preverbe obstoječih in novih virov ogrožanja in konkretnih groženj za naravni rezervat	- €	PP 153238	-	en obhod mesečno
7.1.7. Priprava poročil in obveščanje nadrejenih in ministrstva o kršitvah, izrečenih opozorilih in globah, kot tudi virih ogrožanja in grožnjah, ki se pojavljajo izven NRŠZ	- €	PP 153238	-	dnevno obveščanje po potrebi
7.1.8. Opremljenost nadzornikov z zakonsko predpisanimi uniformami	- €	lastna dejavnost	-	po potrebi – nabava opreme za delo na terenu
7.1.9. Opremljenost nadzorne službe z električnimi vozili	1.500,00 €	PP 153238	-	zavarovanje in redno vzdrževanje električnega vozila Renault Zoe, zavarovanje za el. kolo, 1 el. motorno kolo
7.2. Nadzor med gradnjo objektov in vsemi drugimi, npr. vzdrževalnimi deli, v naravnem rezervatu in njegovi neposredni okolici				
7.2.1. Nadzor nad gradnjo objektov v NRŠZ	- €	PP 153238	MNVP	po potrebi
7.2.2. Nadzor nad drugimi vzdrževalnimi deli v NRŠZ (npr. sanacija praga na Ari, izgradnja aktivne PHO, itd.)	- €	PP 153238	investitor, podizvajalci, drugi nadzori	nadzor pri nadaljevanju sanacije napak na objektih, naravovarstveni nadzor pri izvedbi urejanja habitatov v laguni

7.2.3. Nadzor nad gradbenimi in vzdrževalnimi deli v cestnem varovalnem pasu znotraj ali na meji NRŠZ	- €	PP 153238	investitor, podizvajalci, drugi nadzori	naravovarstveni nadzor po potrebi
7.2.4. Nadzor med izvedbo del vseh drugih javnih služb (na področju urejanja voda, vzdrževanje meteornih prepustov), ki so dovoljena kot izjeme od varstvenih režimov	- €	PP 153238	investitor, podizvajalci, drugi nadzori	ustrezno št. poročil nadzora (po potrebi)
7.3. Redno izobraževanje nadzornikov in sodelovanje v širših organizacijah nadzornikov				
7.3.1. Izobraževanje za naravovarstvene nadzornike za pooblastilo po ZON	- €	PP 153238	MNVP	po potrebi
SKUPAJ	1.711,00 €			

Cilj 8: Omogočanje spoznavanja naravne vrednote in biotske raznovrstnosti ter doživljanja narave na način, ki naravo postavlja v središče pozornosti in privzgaja spoštljiv odnos ter odgovorno vedenje do nje

Cilj 8 je osredotočen na upravljanje obiska in zajema obsežen sklop načrtovalskih, izvedbenih in evalvacijskih aktivnosti, namenjenih pripravi in izvedbi vsebinskih programov za obiskovalce kot tudi vse druge aktivnosti upravljavca za doseganje enega od namenov naravnega rezervata – spoznavanja in doživljanja narave ter izobraževanja. Ta cilj vključuje dejavnosti, s katerimi ustvarjamo lastne prihodke rezervata, ki so zelo pomembni za uspešno upravljanje rezervata.

Po skoraj 2-letnem obdobju zmanjšane obiskovanja rezervata zaradi pandemije COVID-19, načrtujemo v letu 2023 povečano izvajanje že utečenih programov obiskovanja NRŠZ (vodeni ogledi, najemi prostora in pogostitve, predavanja, različne delavnice, razstave, programi s konji) kot tudi pripravo novih programov. Nadaljevati nameravamo, v preteklem letu dobro vzpostavljeno sodelovanje z Gobarsko-mikološkim društvom slovenske Istre z pripravo novega skupnega dogodka in popisa gliv na območju rezervata in Obalnim čebelarskim društvom Koper (OČD Koper). Ozaveščanje obiskovalcev rezervata o opravevalcih je ena izmed najbolj pomembnih nalog v okviru vzgojno-izobraževalnega programa NRŠZ in zato je sodelovanje z OČD Koper ključnega pomena. Kot že predhodno leto, nameravamo tudi v 2023 poseben poudarek nameniti pripravi dogodka ob Svetovnem dnevu čebel.

V letu 2023 bomo za obeležitev različnih okoljskih dnevvov (Dan mokrišč, Svetovni dan prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst, Svetovni dan voda, Svetovni dan zemlje, Svetovni dan ptic selivk, Svetovni dan čebel, Teden parkov, Teden mobilnosti, Evropski dan opazovanja ptic, Svetovni dan živali in Svetovni dan habitatov) pripravili različne dogodke in delavnice za širšo javnost. Nekatere izmed njih bomo izvedli v sodelovanju z različnimi društvi in obalnimi šolami (npr. z Slovenskim društvom za morske sesalce – Morigenos in OŠ Elvire Vatovec Prade).

Konec leta 2022 je naraslo zanimanje za najem dvorane za izvedbo različnih dogodkov in v letu 2023 pričakujemo še več povpraševanja različnih organizacij za najem prostora v centru za obiskovalce NRŠZ. V ta namen nameravamo izboljšati dodatno ponudbo za najemnike dvorane (več različnih pogostitve in različnih oblik vodenih ogledov) kot tudi nameravamo izboljšati ponudbo v baru in trgovini centra za obiskovalce.

Pri izvajanju vzgojno-izobraževalnega aktivnosti bomo tudi v letu 2023 upoštevali smernice vzgojno-izobraževalnega programa izdelanega v okviru projekta AdriaWet 2000 in IMPRECO kot tudi bomo učne vsebine nadgradili in osvežili v skladu z aktualnimi spremembami. Del naših aktivnosti bo posvečen pripravi novih izobraževalnih in promocijskih materialov s poudarkom na večji ponudbi le-teh v digitalni obliki in ne več toliko v tiskani obliki.

Kot že predhodna leta, bomo nadaljevali z delom na pripravi turističnih itinerarjev, ki vključuje obiskovanje zavarovanih območij in pri katerem sodelujemo s strokovnjaki Fakultete za turistične študije iz Portoroža (Turistica) z upoštevanjem varstvenih in razvojnih usmeritev za področje turizma v zavarovanih območjih. Več pozornosti nameravamo posvetiti izdelavi programa spremljanja števila obiskovalcev v rezervatu na način štetja s števci, za kar smo predvideli nakup 3 števcev za obiskovalce v novo pridobljenem projektu z akronimom POSEIDONE (Program Interreg VI-A Slovenija – Italija 2021-2027) – nakup je predviden v letu 2024.

Pomembna so tudi izobraževanja zaposlenih in drugih izvajalcev programov za tako izvedbo programov, ki bodo kar najbolj prispevali k doseganju ciljev naravnega rezervata, ter ustrezno spremljanje uspešnosti in ovrednotenje programov (sem spada tudi zavarovanje odgovornosti za obiskovalce), katerih se bomo udeleževali če bodo razpisani.

Kot že pretekla leta, bomo tudi v letu 2023 omogočali izvedbo študijske prakse študentom različnih smeri in različnih fakultet, pomagali pri pripravi seminarskih, diplomskih in magistrskih nalog ter različnih študij, vse z upoštevanje varstvenih in razvojnih usmeritev pri upravljanju rezervata.

Preglednica 8: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 8

Naloge in aktivnosti	Letni strošek, brez stroškov dela	Vir financiranja	Sodelujoči	Kvantitativni kazalnik/ rezultat
8.1 Priprava programov za obiskovalce s preizkušanjem, ovrednotenjem in cikličnim posodabljanjem				
8.1.1. Nabor programov (vsebine, oblikovanje cen, promocija)	- €	PP 153238	-	1 nabor programov
8.1.2. Koledar dogodkov (polletni, letni)	- €	PP 153238/ lastna dejavnost	podizvajalci (oblikovalec, tiskar)	koledar dogodkov v okviru revije Svet ptic, krajši promocijski koledarji dog. za promocijo v NR
8.1.3. Testiranje programov in koledarja dogodkov	- €	PP 153238	-	vsaj 1 testna izvedba
8.1.4. Evalvacija programov in raziskave o učinkih programov na vedenje obiskovalcev	- €	PP 153238/ lastna dejavnost	strokovnjaki za evalvacijo in analizo podatkov	vsaj 100 vprašalnikov z analizo podatkov, knjiga vtisov
8.2. Izvajanje in nadgradnja Skupnega vzgojno-izobraževalnega programa				
8.2.1. Delavnice in predstavitve za pedagoško osebje	200,00 €	PP 153238	ciljne skupine	vsaj 1 predstavitev/ 15-20 udeležencev
8.2.2. Izvedba programov za izobraževalne skupine v NRŠZ	1.000,00 €	lastna dejavnost	ciljne skupine/ študentsko delo	vsaj 2000 udeležencev
8.2.4. Praksa za študente in dijake ustreznih smeri	- €	PP 153238	ciljne skupine	vsaj 2 študenta

8.2.5. Strokovna pomoč pri raziskovalnem delu mladih	- €	PP 153238	ciljne skupine	vsaj 2 raziskovalni nalogi
8.2.6. Dogodki in javne predstavitve mladih	200,00 €	PP 153238	ciljna skupina, (lokalni) deležniki, mediji	vsaj 1 dogodek / 15-20 udeležencev
8.3. Razvoj in priprava učnih pripomočkov ter nakup ustrezne opreme za izobraževanje				
8.3.1. Razvoj in priprava učnih pripomočkov: učni listi in (raziskovalne) beležnice	- €	PP 153238	učitelji	ponatis učnih listov za učence OŠ
8.4. Razvoj in priprava fizičnih razstav in interpretacije				
8.4.1. Priprava konceptov in vsebin razstav in drugih interpretativnih gradiv	- €	PP 153238	-	pripravljene vsebine NRŠZ
8.4.2. Izvedba razstav in interpretacije	- €	projektno/ lastna dejavnost	-	v okviru projektne aktivnosti
8.4.3. Vzdrževanje razstav in interpretacije	200,00 €	PP 153238	-	vzdrževanje in nadomestilo poškodovanih elementov (po potrebi)
8.5. Razvoj in priprava virtualne, multimedijske in filmske interpretacije				
a) Mobilna aplikacija				
8.5.1. Promocija mobilne aplikacije	- €	lastna dejavnost	-	po potrebi
8.5.2. Redno vzdrževanje (nadgradnje, posodobitve vsebin)	- €	lastna dejavnost	-	vsaj 1 dopolnitev, posodobitev vsebin po potrebi
8.5.5. Produkcija predstavitvenega filma o NRŠZ iz obstoječih posnetkov s posodobitvami	- €	lastna dejavnost	produkcijska ekipa	dokončna izdelava predstavitvenega filma o NRŠZ/ pogojno
8.5.6. Snemanje in produkcija kratkih izobraževalnih filmov	- €	projektno/ lastna dejavnost	produkcijska ekipa	1 kratek izobraževalni film/ pogojno
c) Spletna kamera in druge vsebine za glavni zaslon				
8.5.9. Priprava tematskih PPT predstavitev za predvajanje na glavnem zaslonu	- €	lastna dejavnost	-	redno dodajanje novih fotografij (možen samo JPG format)
8.5.10. Priprava dnevnih novic za objavo na glavnem zaslonu in/ali spletni strani/FB (zanimiva opažanja, novosti iz rezervata)	- €	lastna dejavnost	-	vsaj 1 novica tedensko
8.5.12. Promocija obiskovanja NR med slepimi in slabovidnimi potenc. obiskovalci	- €	PP 153238/ projektno	obiskovalci	vsaj 1 predstavitev/ 10 udeležencev (pogojno ob pridobitvi projekta)

8.6. Priprava ponudbe izdelkov in storitev ter izvedba programov za obiskovalce

8.6.1. Nabor izdelkov in storitev, ki se bodo dejansko realizirali	- €	lastna dejavnost	-	1 seznam
8.6.2. Naročila izdelave spominkov, promocijskih izdelkov in ostalih prodajnih artiklov	2.500,00 €	lastna dejavnost	podizvajalci, dobavitelji	obseg glede na fin. možnosti
8.6.3. Dogovori z lokalnimi ponudniki za oblikovanje ponudbe hrane, naravi prijaznih lokalnih pridelkov/produktov in storitev ter izvedba dogovorov	€	lastna dejavnost	lokalni ponudniki	vsaj 2 dogovora
8.6.4. Redno naročanje, dostave, skladiščenje, vodenje evidenc do postavitve na prodajna mesta	8.000,00 €	lastna dejavnost	dobavitelji, dostava	obseg glede na fin. možnosti in dogovore
8.6.5. Izvedba vodenj in drugih programov aktivnosti za obiskovalce	1.000,00 €	lastna dejavnost	ciljne skupine/ študentsko delo	vsaj 3000 udeležencev

8.7. Sprejem, usmerjanje in osnovne storitve za obiskovalce

8.7.1. Redno delovanje recepcije v času obratovanja centra	1.500,00 €	lastna dejavnost	honorarni sodelavci/ študentsko delo	redno vsakodnevno delovanje recepcije po otvoritvi centra
8.7.2. Usmerjanje obiskovalcev glede na njihove želje in potrebe	- €	PP 153238	-	vsaj 7000 usmerjenih obiskovalcev
8.7.3. Delovanje okrepčevalnice	1.500,00 €	lastna dejavnost	-	vsaj 17.000 €
8.7.4. Prodaja izdelkov in spominkov v trgovinici	- €	lastna dejavnost	-	vsaj 4.000 €
8.7.5. Zavarovanje odgovornosti za obiskovalce	2.100,00 €	lastna dejavnost	zavarovalnica	1 sklenjena polica
8.7.6. Določitev dnevnega maksimuma obiskovalcev in upravljanje obiska za preprečitev prevelikega števila obiskovalcev	- €	PP 153238	-	1 sklop aktivnosti

8.8. Predstavitve NRŠZ izven območja: predstavitve, sejmi, oglaševanje, itd.

8.8.1. Priprava promocijskih gradiv o NRŠZ (predstavitvena zloženka, letak, vodnik, pingvin, itd)	800,00 € (od tega 600,00 € PP in 200,00 € lastna)	PP 153238/ lastna dejavnost	podizvajalci (oblikovalci, tiskarji)	vsaj 1 razl. predst. gradivo /pogojno
8.8.2. Redne predstavitve NRŠZ in programov turističnemu sektorju in lokalnim ciljnim skupinam	100,00 €	PP 153238	ciljne skupine	vsaj 1 predstavitev/ 20 udeležencev

8.8.3. Sodelovanje na vsebinsko primernih sejnih in lokalnih sejmskih in podobnih predstavitev (npr. s področja narave in prostega časa)	200,00 €	PP 153238	ostala ZO, MNVP, turistični sektor, lokalni organizatorji	vsaj 1 sejem v sodelovanju z ostalimi ZO in MNVP
8.8.4. Sodelovanje/predstavitve na drugih dogodkih, ki se jih udeležujejo ciljne skupine ali mediji	- €	projektno/ lastna dejavnost	organizatorji dogodkov	vsaj 1 udeležba/ 20 udeležencev
8.8.5. Oglaševanje v primernih medijih	- €	projektno/ lastna dejavnost	oglaševalci	po potrebi
8.9. Usposabljanje zaposlenih in drugih izvajalcev programov za obiskovalce				
8.9.1. Redno usposabljanje zaposlenih s področja doseganja ciljev in nadgradnje programov, razstav in interpretacije	- €	PP 153238	organizatorji izobraževanj, zun. strokovnjaki	v skladu z objavljenimi usposabljanji
8.9.2. Periodično usposabljanje vodnikov (prostovoljce, študentov, vodnikov s turistično licenco za določne ciljne skupine)	- €	lastna dejavnost	ciljne skupine/ vodniki	-
8.10. Spodbujanje trajnostne mobilnosti pri dostopu v NRŠZ in omogočanje obiskovanja gibalno oviranim obiskovalcem				
8.10.1. Sodelovanje z MOK za vzpostavitev linije mestnega avt. prometa do vhoda v NRŠZ in uporabo okolju prijaznih avtobusov	- €	projektno/ lastna dejavnost	Občinska uprava MOK/ Direkcija RS za ceste	po potrebi
8.10.3. Sodelovanje s Kolesarsko mrežo Obala za vzpodbujanje dostopa do NRŠZ s kolesi	- €	PP 153238	kolesarska mreža Obala	vsaj 1 sestanek/ zabeležka
SKUPAJ	19.300,00 €			

Cilj 9: Vzpostavljanje, nadgrajevanje in vzdrževanje infrastrukture za obisk in upravljanje

Infrastruktura za obisk in upravljanje je namenjena:

- sprejemu, dobremu počutju, izobraževanju in ozaveščanju obiskovalcev,
- interpretaciji narave,
- zmanjšanju motenj z zagotavljanjem ustrezno zastrtih razgledišč,
- varnosti obiskovalcev, zaposlenih in pašne živine,
- zagotavljanju primernih pogojev za upravljanje rezervata z ustreznimi prostori za osebje upravljavca.

Osrednji del nalog po zgraditvi infrastrukture za obisk in upravljanje naravnega rezervata je povezan z dnevnim obratovanjem in vzdrževanjem objektov ter dopolnitvijo krajinske ureditve in dodatnimi ureditvami v in ob objektih, ki so se izkazale za nujne.

Sanacija osrednje opazovalnice je bila, v skladu s pogodbo 2550 – 21 – 330033 Sanacija osrednje opazovalnice v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok med MOP in CI produkt d.o.o. z dne 9.3.2022, zaključena v začetku avgusta 2022. V okviru sanacije so bila, v skladu s projektno dokumentacijo, izvedena naslednja dela: izvedba nove lesene prezračevalne fasade, zamenjava korodiranih nosilnih kovinskih konstrukcij objekta, vgradnja novih vhodnih vrat s samozapiralnimi mehanizmi, vgradnja novih kovinskih obrob in popravilo ter vgradnja mehanizmov za odpiranje panoramskih oken. V novembru 2022 je izbrani izvajalec del, podjetje Škr gat d.o.o., zaključil tudi s sanacijo gnezdilne stene. Dela, ki so vključevala odstranitev in odvoz obstoječe betonske obloge na neustrezno zgrajeni gnezdilni steni v neposredni bližini centra za obiskovalce ter oblikovanje nove gnezdilne stene v dolžini 25 metrov na levem bregu slepega rokava Are. Dela so bila izvedena kvalitetno in v skladu s pogodbo Sanacija gnezdilne stene za breguljke v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok, številka: 2550-22-330030, sklenjene med MOP in podjetjem Škr gat z dne 31.8.2022.

V letu 2023 bomo skupaj z MNVP nadaljevali s koordinacijo in vsebinskim sodelovanjem za izvedbo javnih naročil ter drugih aktivnostih za odpravo še zadnjih napak na novozgrajenih objektih v NRŠZ, ki so predmet unovčenja bančne garancije vodilnemu izvajalcu del. Postopke javnega naročanja vodi MNVP. V kolikor bodo vsi postopki uspešno zaključeni, v letu 2023 načrtujemo izvedbo naslednjih gradbeno obrtniških del: pritrditev IT kablov, popravilo vodil rolojev ter sanacijo nadstrešnice z zeleno streho na opazovalnici 10. V okviru investicijskega vzdrževanja objektov v letu 2023 načrtujemo pripravo popisa sanacijskih del na stavbi Centra za obiskovalce za sanacijo razglednih ploščadi v pritličju in nadstropju ter sanacijo pokritih teras v nadstropju objekta.

V skladu z Navodili za obratovanje in vzdrževanje objektov (NOV)– elektro instalacije (ERDADO, 2015) bomo, v okviru rednega vzdrževanja, na Centru za obiskovalce opravili meritve električnih instalacij, meritve na strelovodni zaščiti ter izvedli pregled varnostne razsvetljave z označevanjem luči in tokokrogov. Sladno z NOV bomo obnovili tudi Potrdili o brezhlebnem delovanju vgrajenega sistema aktivne zaščite in sicer: sistema odkrivanja in javljanja požarov ter varnostne razsvetljave.

V bližini centra za obiskovalce in hleva z oboro bomo nadaljevali z zasaditvami in urejanjem okolice. Na območju pod bertoško vpadnico bomo z mulčanjem in odstranjevanjem biomase nadaljevali z zasaditvijo trajnic ter vnosom semen rastlinskih vrst, ki so vezane na oligotrofne suhe travnike. Ob mlakah v neposredni bližini centra za obiskovalce bomo opravili čiščenje zarasti, nadaljevali z odstranjevanjem tujerodnih rastlinskih vrst in nadaljevali z vnosom semen žabarke. Tudi v letu 2023 bomo nadaljevali tudi s krajinsko ureditvijo okolice objektov z zasaditvijo domorodnih grmovnih in drevesnih vrst. V skladu z aktivnostmi varstva prostoživečih opraševalcev bomo nadaljevali z zasajevanjem medonosnih rastlin z namenom izboljšanja pogojev za opraševalce.

Veliko upravljaljskih aktivnosti je povezanih tudi vzdrževanjem poti in drugih površin, na katerih se zadržujejo obiskovalci. Strojna dela je zaradi precejšnje frekventnosti obiska težko opravljati s traktorjem, pa tudi vožnja z njim po poti za obiskovalce v NRŠZ ni primerna. Primerna rešitev za te potrebe je uporaba električnega delovnega vozila, s čimer sledimo tudi cilju spodbujanja trajnostne mobilnosti na zavarovanem območju. V letu 2023 bomo v skladu s pogodbo o Financiranju ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostne mobilnosti z namenom prilagajanja na podnebne spremembe ter Aneksu št. 1 k pogodbi 2550-22-311011, izvedli nakup električnega delovnega vozila s tovornim prostorom (kesonom) s hidravliko, ki je nujno potreben pri vzdrževanju poti (dovažanje in posipanje materiala za popravilo poti) ter ostalih opravilih.

V skladu z Izhodišči MOP za pripravo Programa in finančnega načrta dela NRŠZ za leto 2022 za nadzor in umirjanje prometa na zavarovanem območju, bomo postajališče za avtobuse nadgradili z postavitvijo verižne zapornice, ki bo namenjena omejevanju in nadzoru dostopa osebnih vozil na parkirna mesta rezervirana za

avtobuse. V letu 2023 načrtujemo tudi nadgradnjo sistema cestnih zapornic z možnostjo plačevanja parkirnine s plačilno kartico (POS terminal) ter zamenjavo obstoječe polnilnice za električna vozila z novo. Izvedbo ukrepa načrtujemo zaradi pogostih napak na polnilnici in s tem povezanim nedelovanjem ter visokimi stroški servisiranja polnilnice.

V skladu s sklepom 27. seje Odbora NRŠZ smo na MOP, Sektor za ohranjanje narave posredovali predlog uvedbe plačila za uporabo parkirišča za obiskovalce naravnega rezervata in uporabnike, ki niso obiskovalci rezervata ter predlog uvedbe plačila za vstop v programski del rezervata v osrednji opazovalnici z obrazložitvijo (naš dopis z dne 7.6.2022). Na podlagi mnenja MOP, dopis št. 35601-33/2021.2550-13 z dne 29.7.2022, smo glede te problematike pripravili dodatne obrazložitve v zvezi s predlogom za uvedbo plačila za uporabo parkirišča in za vstop v programski del rezervata v osrednji opazovalnici (naš dopis z dne 9.11.2022).

Sektor za naravo in Odbor NRŠZ je podal pozitivno mnenje na uvedbo plačila za uporabo parkirišča, ki za začetek delovanja ne bo terjal večjih stroškov (nakup lističev). Cenik je bil zasnovan na podlagi cenikov okoliških parkirišč, hkrati pa z višjimi cenami kot najbližje parkirišče odvrča neobiskovalce, ki vozila parkirajo v rezervatu za več ur. Prvi dve uri parkiranja ostajata brezplačni, saj želimo obiskovalcem omogočiti brezplačen ogled rezervata, za kar menimo, da dve uri zadostujeta.

trajanje	cenik uporabe parkirišča NR Škocjanski zatok
- parkiranje do 60 min	brezplačno
- parkiranje do 2 uri	brezplačno
- parkiranje do 3 ure	2,50 €
- parkiranje do 4 ure	3,50 €
- parkiranje do 5 ure	4,50 €
- parkiranje do 6 ure	5,50 €
- parkiranje več kot 6 ur	28,00 €

Ocenjujemo, da bo prihodek (v znesku 2.000,00 €) iz plačila uporabe parkirišča NRŠZ pokril vse stroške njegovega vzdrževanja, presežek pa bo namenjen investicijskemu vzdrževanju objektov.

Na MNVP, Sektor za ohranjanje narave je v pripravi enovit predlog vstopnin v programske dele zavarovanih območij, ki bo osnova za pripravo cenika za vstop v osrednjo opazovalnico rezervata. Pričakujemo, da bo vstopnina v osrednjo opazovalnico pokrila vse stroške njenega vzdrževanja ter kasneje dodatno še vzpostavitev za to potrebnega pametnega sistema vstopanja v opazovalnico.

Preglednica 9: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 9

Naloge in aktivnosti	Letni strošek, brez stroškov dela	Vir financiranja	Sodelujoči	Kvantitativni kazalnik/rezultat
9.1 Gradnja vseh objektov skladno s projektno dokumentacijo in pridobljenim gradb.dov.				
9.1.3. Krajinska ureditev območij okoli objektov (zasaditve in druge ureditve skladne z varstvenimi in razvojnimi cilji NR)	2.000,00 €	PP 153238	zunani sodelavec - botanik	nadaljevanje zasajevanja grmovnih in drevesnih vrst, košnja zelenic, urejanje površin s trajnicami, ureditev njive z žitnimi pleveli

9.1.4. Nadgradnja vrat na vstopu/izstopu na/iz učne poti z vstopnimi portali in računalniško kontrolo dostopa	20.000,00 €	PP 559 - SPS		nadgradnja obstoječih zapornic s sistemom brezstičnega plačila, nadgradnja parkirišča s sistemom za boljši nadzor prometa na postajališču za avtobuse, postavitve nove polnilnice za električna vozila
9.3. Pridobitev uporabnega dovoljenja, tehnični pregled				
9.3.2. Odprava pomanjkljivosti s strani izvajalcev	8.903,48 €	MNVP – PP 150012 bančna garancija	zunanjí izvajalec	vsebinsko sodelovanje z MNVP pri postopku javnega naročila ter nadstrešnice na opazovalnici 10 in drugih obrtniških del na centru za obiskovalce
9.4. Redno vzdrževanje objektov v skladu s PID in POV				
9.4.1. Redno tekoče vzdrževanje objektov	15.600,00 € (od tega iz PP 153238: 12.600,00 € za vzdrževanje objektov in 3.000,00 € iz lastnih sredstev za zaščito tal v dvorani in razstavnem prostoru)	PP 153238/ lastna dejavnost	-	redno opravljena vsa vzdrževanja in pregledi skladno z NOV, vodeni dnevnik, obnovitev potrdil (sistema odkrivanja in javljanja požarov ter varnostne razsvetljave, izvedba zaščite tal
9.4.2. Investicijsko vzdrževanje objektov	6.154,23 € (od tega 4.154,23 iz PP 153238 in 2.000,00 € iz naslova prihodkov od uporabe parkirišča)	PP 153238/ prihodki od uporabe parkirišča	zunanjí izvajalec	priprava projekta in popisa del za sanacijo razglednih ploščadi in pokritih teras, vzdrževanje parkirišča
9.5. Dnevno obratovanje in upravljanje objektov				
9.5.1. Zagotovitev dostopnosti objektov za obiskovalce in druge ciljne skupine med obratovalnim časom (vključeni osn. stroški: elektrika, voda, kanalizacija, odvoz odpadkov, ogrevanje in hlajenje)	75.000,00 € (od tega redno vzdrževanje 37.000,00 € iz PP153238 in 38.000,00 € za nakup el. delovnega vozila iz PP 559 - SPS)	PP 153238/ PP 559 - SPS	-	redno vzdrževanje (osnovni stroški)
9.5.2. Zavarovanje in varovanje objektov in premoženja	3.483,18 €	PP 153238	zavarovalnica	1 zavarovalna polica, urejeno varovanje
9.5.3. Redno čiščenje vseh objektov kot tudi posebnih površin	12.800,00 €	PP 153238	podizvajalci	redno dnevno čiščenje WC-jev ter občasno generalno čiščenje centra in opazovalnic
SKUPAJ	143.940,89 €			

Cilj 10: Zagotavljanje učinkovitega in preglednega poslovanja, organizacije dela, financiranja, komuniciranja in sodelovanja v podporo varstvenim ciljem in drugim ciljem upravljanja

Splošne naloge v okviru cilja 10 so podporne narave ter obsegajo naloge in aktivnosti za učinkovito in pregledno poslovanje, organizacijo dela, financiranje, komuniciranje in sodelovanje v podporo varstvenim ciljem in drugim ciljem upravljanja ter izvedbo drugih upravljaljskih nalog v skladu z Uredbo o NRŠZ, Uredbo o načrtu upravljanja NRŠZ za obdobje 2015–2024, Uredbo o koncesiji za upravljanje NRŠZ, koncesijsko

pogodbo in Zakonom o ohranjanju narave. Poleg temeljnih nalog s področja poslovanja, organizacije dela in pridobivanja zadostnih finančnih sredstev za izvedbo upravljanja NRŠZ in vseh s tem povezanih aktivnosti je v ta sklop vključeno tudi sodelovanje v vzpostavljenih nacionalnih in mednarodnih partnerstvih, ki je že v preteklosti prinašalo pozitivne vplive na učinkovitost upravljanja, npr. AdriaWet, BirdLife International (BLI), Wetlands Link International (WLI), Parki dinarskega loka (DAP), Skupnost naravnih parkov Slovenije itd., pa tudi sodelovanje s pristojnim ministrstvom, organi v sestavi in Zavodom RS za varstvo narave. Tudi v 2023 bomo nadaljevali z dobrim sodelovanjem v Skupnosti naravnih parkov Slovenije, tako na področju izobraževalnih in ozaveščevalnih aktivnosti (nagrada igra »Spoznavajmo naravne parke Slovenije« za učence OŠ) kot tudi vseh ostalih aktivnostih s področja upravljanja, predvsem v smislu širjenja primerov dobrih praks.

Na področju komuniciranja in stikov z javnostmi so poleg stalnega zagotavljanja dostopa do informacij o NRŠZ v načrtu predvsem redno delo z mediji, organizacija in izvedba dogodkov kot tudi posodabljanje, vzdrževanje in nadgradnja glavnih komunikacijskih poti, kot so spletna stran, Facebook in Instagram. V letu 2023 bomo dokončali z oblikovno in tehnično prenovo spletne strani kot tudi jo bomo prilagodili za uporabo na mobilnih napravah (pametni telefoni in tablični računalniki).

Preglednica 10: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 10

Naloge in aktivnosti	Letni strošek, brez stroškov dela	Vir financiranja	Sodelujoči	Kvantitativni kazalnik/rezultat
10.1 Naloge za učinkovito in pregledno poslovanje				
10.1.1. Priprava predlogov letnih programov dela na podlagi NU	- €	PP 153238	Odbor	1 odobren letni program dela in finančni načrt
10.1.2. Priprava letnih in drugih poročil o delu	- €	PP 153238	Odbor	1 odobreno letno poročilo
10.1.3. Spremljanje izvajanja načrta upravljanja s pripravo sprememb načrta po potrebi	- €	PP 153238	strokovni zavod	del letnega poročila
10.1.5. Zagotavljanje pogojev za delovanje odbora za naravni rezervat	- €	PP 153238	Odbor	vsaj 2 seji/ 3-4 sklepi
10.1.6. Poslovna administracija (vključeni letni stroški tel., poština, drobni inventar, pis. material itd.)	6.000,00 € (od tega 5.000,00 € iz PP 153238 in 1.000,00 € lastna dejavnost)	PP 153238/ lastna dejavnost	-	popoln arhiv
10.2. Naloge za učinkovito in pregledno organizacijo dela				
10.2.1. Zaposlovanje ustreznih kadrov (redno in honorarno zaposleni)	- €	PP 153238	-	8,05 FTE redno zaposlenih, 0,53 FTE honorarnih sodelavcev
10.2.2. Aktivno vključevanje prostovoljcev v upravljalvske aktivnosti	- €	PP 153238/ lastna dejavnost	prostovoljci	5 prostovoljcev/ 90 prostovoljnih ur
10.2.3. Redno izobraževanje zaposlenih	- €	PP 153238	organizatorji izobraževanj, strokovnjaki	vsaj 1 izobraževanje

in prostovoljcev na njihovih področjih dela

10.2.4. Redni koordinacijski sestanki/kolegiji ekipe NRŠZ	- €	PP 153238	-	redni tedenski kolegiji
10.2.5. Vodenje in koordinacija ekipe NRŠZ	- €	PP 153238	-	vsaj 20 komunikacij/ zabeležk
10.2.6. Stroški poti za izvedbo nalog	600,00 €	PP 153238	-	ca. 80 nalogov
10.2.7. Nakup opreme za delo zaposlenih (računalniki, tiskalniki, telefoni itd.)	3.000,00 €	lastna dejavnost	-	multifunkcijski tiskalnik
10.3. Naloge za učinkovito, zadostno in pregledno financiranje upravljanja NRŠZ				
10.3.1. Usklajevanje rednega financiranja iz državnega proračuna na podlagi potrjenega NU in letnih programov dela	- €	PP 153238	Odbor, ministrstvo	-
10.3.2. Lastni prihodki upravljavca naravnega rezervata skladno z Uredbo o NRŠZ	- €	lastni prihodki	-	ca. 15.000 €
10.3.3. Učinkovito pridobivanje sredstev iz lokalnih, državnih in mednarodnih skladov, ustanov ali organizacij ter mednarodnih programov pomoči	- €	-	-	ca. 2.000 €
10.3.4. Priprava projektnih vlog, projektne in druge dokumentacije, sklepanje primernih partnerstev ter vodenje potrjenih projektov	- €	PP 153238	-	vsaj 1 vloga, v kolikor bodo objavljeni primerni razpisi
10.3.5. Zagotavljanje finančne preglednosti s sistemom analitičnega računovodstva (ločena stroškovna mesta) in ločevanjem prihodkov in odhodkov na podlagi ZPFOLERD	5.400,00 €	PP 153238	zunanje računovodstvo	mesečni izpisi konto kartic/ 1 letno poročilo
10.3.6. Finančno vodenje in administracija	- €	PP 153238	zunanje računovodstvo	arhiv
10.4. Sodelovanje v vzpostavljenih partnerstvih, ki so že v preteklih letih prispevala k učinkovitosti upravljanja NRŠZ (npr. Skupnost ZO, Adriawet, BirdLife, WLI, DAP) in vključevanje v nove povezave				

10.4.1. Sodelovanje v in periodično vodenje Skupnosti ZO Slovenije	300,00 €	PP 153238	upravljavci ZO	vsaj 3 zabeležke, 1 skupni produkt (nagrada igra)
10.4.3. Izmenjava izkušenj na nacionalni in mednarodni ravni	- €	PP 153238	sorodne organizacije	vsaj 5 komunikacij/ zabeležk
10.4.4. Sodelovanje v Nacionalnem odboru Ramsarske konvencije in kot nacionalni predstavnik Odbora Wetlands International	- €	PP 153238	ostali sodelujoči	3 zabeležke, glasovanje WLI
10.4.5. Vključevanje v nove povezave, namenjene izmenjavi znanj in izkušenj oziroma s pričakovanimi pozitivnimi učinki na upravljanje NRŠZ	5.050,00 € (od tega 50,00 € iz PP 153238 in 5.000,00 € lastna dejavnost)	PP 153238/ lastna	sorodne organizacije	članstvo LAS Istre, nakup 2 defibrilatorjev (izveden dobrodelni dogodek z društvom Humanitarček v juliju 2022)
10.5. Sodelovanje z pristojnim ministrstvom, organi v sestavi in strokovnim zavodom				
10.5.1. Redno sodelovanje s strokovnimi službami in odg. predstavniki okoljskega ministrstva	- €	PP 153238	MNVP	10 komunikacij/ zabeležk
10.5.2. Sodelovanje z ARSO na področju lastninjenja zemljišč v NRŠZ	- €	PP 153238	ARSO	komunikacija po potrebi
10.5.3. Sodelovanje s strokovnim zavodom pri pripravi naravovarstvenih smernic, pogojev in soglasij ter drugih skupnih aktivnostih	- €	PP 153238	strokovni zavod	vsaj 5 komunikacij/ zabeležk (po potrebi)
10.6. Druge naloge v skladu z Uredbo o NRŠZ, koncesijsko pogodbo in ZON				
10.6.1. Presoja skladnosti z določili NU in obveščanje prijaviteljev za ravnanja iz 11., 13., 17. in 22. točke 6. člena uredbe (varstveni režim)	- €	PP 153238	prijavitelji	po potrebi
10.6.2. Sodelovanje z izvajalci javnih služb in uskladitev terminskih načrtov in drugih pogojev za dovoljena ravnanja znotraj meja NRŠZ (izdaja pisnih izjav)	- €	PP 153238	izvajalci javnih služb	po potrebi
10.6.3. Priprava mnenj in strokovnih gradiv po potrebi	- €	PP 153238	strokovni zavod	po potrebi
10.6.4. Druge aktivnosti v zvezi z upravljanjem zemljišč, objektov in naprav v lasti države	- €	PP 153238	MNVP z organi v sestavi	po potrebi

10.7. Delo z mediji in dogodki				
10.7.1. Priprava sporočil za javnost	- €	PP 153238	-	vsaj 1 sporočilo za javnost
10.7.2. Organizacija novinarskih konferenc	- €	projektno	mediji	1 novinarska konferenca (projekt ReCo)
10.7.4. Drugi dogodki (za medije in povabljeni), okoljski dnevi	300,00 €	PP 153238	-	vsaj 2 dogodka, vsaj 15 udeležencev na dogodek
10.7.5. Spremljanje in analiziranje objav v medijih	1.000,00 €	PP 153238	zunanji izvajalec	vsaj 50 objav, vsaj 1 analiza
10.8. Vzdrževanje in nadgradnja spletne strani				
10.8.1. Priprava in objava novic	- €	PP 153238	-	vsaj 1 novica na mesec
10.8.2. Priprava in objava novih poglavij, odstrani npr.: metulji, hrošči, kačji pastirji, sladkovodne rastline...	- €	PP 153238	-	vsaj 1 novo poglavje
10.8.3. Posodabljanje in dopolnitve objavljenih vsebin	- €	PP 153238	-	vsaj 1 posodobitev v smeri manj besedila in več grafičnih/slikovnih prikazov
10.8.4. Oblikovana prenova spletne strani	200,00 €	lastna dejavnost	-	sofinanc. plačila domene DOPPS spletne strani, zaključek oblikovne prenove in posodobitve spletne strani, prilagoditev za uporabo na pametnih tel. in tabličnih rač.
10.9. Facebook, Instagram				
10.9.1. Promocija FB strani (www.facebook.com/skokjanskizatok)	- €	PP 153238	-	preseči 4600 všečkov na strani
10.9.2. Priprava in objava novic (FB in Instagram, po objavi profila)	- €	PP 153238	-	vsaj 1 novica na teden
10.9.3. Priprava in objava fotografij/tematskih albumov (FB profil)	- €	PP 153238	-	vsaj 1 album fotografij
10.9.4. Oblikovanje in objava Twitter profila	- €	PP 153238	-	-
10.9.5. Promocija Instagram/Twitter profila	- €	PP 153238	-	promocija Instagram profila, po potrebi
10.10 Skupne PR naloge/aktivnosti z drugimi zavarovanimi območji in partnerji				
10.10.1. Urejanje spletne strani Skupnosti ZO - www.parkislovenije.si	244,00 €	PP 153238	upravljavci ZO	predstavitev NRŠZ na spletni strani Naravni parki Slovenije, posredovanje posodobitev
10.11. Zagotavljanje dostopa do informacij o NRŠZ				
10.11.1. Vodenje arhiva vseh informacij o NRŠZ	- €	PP 153238	-	2 arhiva

10.11.2. Objavljanje relevantnih informacij na spletni strani	- €	PP 153238	- redne dopolnitve kataloga (letni programi in poročila, seje odbora)
10.11.3. Zagotavljanje dostopa do informacij za bolj zainteresirane posameznike/ skupine	- €	PP 153238	- glede na povpraševanje
SKUPAJ	22.094,00 €		

5 PREDSTAVITEV PROJEKTOV V TEKU IN PRIPRAVI

5.1. PROJEKTI V TEKU

- **Projekt LIFE FOR SEEDS** - NRŠZ v projektu sodeluje kot projektno območje za replikacijo in prenos (akcija E3), v okviru katere bomo z uporabo mešanice lokalnih avtohtonih semen obnovili oziroma vzpostavili 2,4ha habitatnega tipa »Sredozemski vlažni travniki z visokim steblikovjem *Molinio-Holoschoenion*« (Natura 2000 koda 6420) in 1,8ha habitatnega tipa »Vzhodna submediteranska suha travišča (*Scorzoneratalia villosae*)« (Natura 2000 koda 62A0). Izvedba aktivnosti na območju rezervata se predvideva v letu 2023 in 2024.
- **Projekt LAS ISTRE »Čez slani travnik«** (financiran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj ESRR 2021, vodilni partner je Občina Ankaran) - projektne aktivnosti, za katere je zadolžen DOPPS/ NRŠZ so sledeče: izvedba izobraževalnih delavnic ter priprava in tisk zgibanke o slanem travniku. V obdobju od septembra do decembra 2022 so bile izvedene izobraževalne delavnice (8 delavnic, skupno 153 udeležencev), v začetku leta 2023 pa bo izdelana še zgibanka o slanem travniku. Projekt se zaključi 1.3.2023.
- **Projekt ReCo** - v decembru 2022 smo prejeli obvestilo o potrditvi financiranja projekta iz programa Interreg Srednja Evropa 2021-2027 z naslovom Restoring degraded eco-systems along the Green Belt to improve biodiversity and ecological connectivity« - Restore to Connect (ReCo). Splošen cilj projekta je ohranjanje biotske raznovrstnosti in izboljšanje varstva narave v Srednji Evropi, širjenje mreženja in sodelovanja ter izboljšanje ekološke povezanosti med zavarovanimi območji vzdolž srednjeevropskega zelenega pasu (CE EGB). Vodilni partner je BUND Naturschutz Bayern e.V. - BUND Department Green Belt (DE), partnerji pa poleg DOPPS še National Park Thayatal (AT), University Vienna, Division of Conservation Biology, Vegetation and Landscape Ecology (AT), Governmental Organisation in the State of Bavaria (DE), Spolek Ametyst (CZ), Institute Silva Tarouca (CZ), Green Federation GAJA (PL), Complex of Pomeranian Landscape Parks (PL) in Občina Staranzano (I). Začetek projekta je 1.3.2023 in bo trajal 36 mesecev. Proračun DOPPS za aktivnosti, povezane z NRŠZ, znaša 179.578,00 €, od česar je iz ERDF sredstev zagotovljeno 80% (143.662,40 €), lastno sofinanciranje pa znaša 20% (35.915,60 €). Za sofinanciranje lastnega deleža v evropskih projektih bomo na MJU oddali prijavo v drugi polovici 2023.
- **Projekt POSEIDONE - Promocija zelene in modre infrastrukture za nov okoljski razvoj** – v letu 2022 smo začeli s pripravo strateškega projektne predloga za financiranje iz Programa Interreg VI-A Slovenija – Italija 2021-2027 (Vabilo št. 03/2022, z dne 12.12.2022) v katerem sodelujemo kot projektni partner. Zaključek projektne prijave je 10.2.2023. Vodilni partner je organizacija VeGAL – Lokalna akcijska skupina Zahodnega Veneta iz Italije, partnerji pa poleg DOPPS še Dežela Veneto-Direktorat za turizem, Oddelek za regionalno strategijo za biotsko raznovrstnost in parke (IT), Konzorcij za melioracijo vzhodnega Veneta (IT), CORILA, Konzorcij za koordinacijo raziskovalne dejavnosti v Beneški laguni (IT), Občina Staranzano (IT), Fundacija WWF Italija, Zavarovano morsko območje Miramare (IT), Regionalni razvojni center Koper, Javni zavod Krajinski park Strunjan, Občina Ankaran-Ancarano in Krajinski park Debeli rtič, Znanstveno-raziskovalno središče Koper in Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica. Trajanje projekta je 36 mesecev 1.1.2023 do 31.12.2025) Proračun DOPPS za aktivnosti, povezane z NRŠZ, znaša 312.500,00 €, od česar je iz ESRR sredstev zagotovljeno 80% (250.000,00 €), lastno sofinanciranje pa znaša 20% (62.500,00 €). Za sofinanciranje lastnega deleža v evropskih projektih bomo na MJU oddali prijavo v drugi polovici 2023.

5.2. PROJEKTI V PRIPRAVI

Tudi v 2023 se bomo prijavljali tako na primerne mednarodne, kot tudi na lokalne razpise Luke Koper in MOK in druge primerne vire.

6 PREGLED FINANČNEGA OKVIRA

Finančne preglednice vsebujejo povzetek predvidenih stroškov in virov za izvedbo programa dela. V preglednici 11 so prikazani načrtovani stroški, v preglednici 12 pa predvideni viri financiranja, ki so v prvem delu usklajeni s sredstvi, ki so predvidena v proračunu RS za leto 2023.

Stroški izvedbe programa dela NRŠZ v letu 2023 znašajo 840.211,09 €, od česar je za 345.329,61 € ukrepov predvidenih za financiranje iz Sklada za podnebne spremembe, za 253.000,00 € je rednih upravljaljskih ukrepov, ki se financirajo s PP 153238, 189.078,00 € znašajo projektna sredstva iz projektov LIFE FOR SEEDS in dveh Interreg projektov (POSEIDONE in ReCo), za 43.900,00 € je načrtovanega vložka iz naslova lastne (tržne) dejavnosti, 2.000,00 € pa prihodka od parkirnine. V letu 2022 smo zaključili s sanacijo osrednje opazovalnice (Pogodba št. 2550-2-330033 Sanacija osrednje opazovalnice v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok, sklenjena med MOP in CI produkt d.o.o. z dne 15.3.2022) in gnezdilne stene (Pogodba št. 2550-22-330030 Sanacija gnezdilne stene za breguljke v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok, sklenjena med MOP in podjetjem Škrpat z dne 5.10.2022). Ostanek sredstev iz bančne garancije, v znesku 8.903,48 € (PP 150012) bodo namenjena popisom za odpravo še zadnjih napak na novozgrajenih objektih v NRŠZ, ki so predmet unovčenja bančne garancije vodilnemu izvajalcu.

Med skupnimi stroški jih je 62 % namenjenih izvedbi varstvenih, upravljaljskih in nadzornih nalog, 38 % pa nalogam urejanja obiska in ozaveščanja javnosti. Razvojne naloge so prisotne v minimalnem obsegu in jih zato posebej ne prikazujemo, kar je povezano s tipom zavarovanega območja in njegovimi cilji. Glede na obseg infrastrukture za obisk ter obisku in ozaveščanju namenjenih nalog skladno z Načrtom upravljanja še vedno ocenjujemo, da bodo le-te višje od splošnih priporočil ministrstva (25-30%).

Na podlagi Zakona o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 53/2007) vodimo odhodke in prihodke iz opravljanja dejavnosti javne službe upravljanja Naravnega rezervata Škocjanski zatok na posebnih stroškovnih mestih v skladu s sodili, revidiranimi in s strani revizorke Milene Gorjup s.p. in potrjenimi v Revizijskem poročilu o preveritvi objektivne upravičenosti sodil z dne 28. 02. 2008.

Preglednica 11: Prikaz predvidenih stroškov izvedbe programa dela 2023

Cilji	1. Programski, materialni in investicijski stroški	2. Stroški delovnih ur vseh zaposlenih po vsebinskih sklopih ciljev
VARSTVENI CILJI		
Cilj 1	57.550,00 €	
Cilj 2	351.268,20 €	
Cilj 3	12.750,00 €	
Cilj 4	0,00 €	
Cilj 5	18.680,00 €	
Cilj 6	200,00 €	
Cilj 7	1.711,00 €	
Skupaj – stroški varstvenih nalog in aktivnosti:	442.159,20 €	74.798,70 €
DRUGI CILJI UPRAVLJANJA		
Cilj 8	19.300,00 €	
Cilj 9	143.940,89 €	
Cilj 10 – splošno	20.350,00 €	
Cilj 10 – PR	1.744,00 €	
SKUPAJ - stroški urejanja infrastrukture, obiska in	185.334,89 €	139.918,30 €

ozaveščanja javnosti in splošnih podpornih akt.:

STROŠKI UPRAVLJANJA PO KATEGORIJAH

Programski in mat. stroški	534.839,86 €
Zaloge/stroški prodajnih artiklov (cilj 8)	10.500,00 €
Stroški investicij, opreme in inv. vzdrževanja*	82.154,23 €
Stroški dela	214.717,00 €
SKUPAJ	842.211,09 €

* električno delovno vozilo, aluminijasto plovilo z električnim motorjem, balirka, 2 defibrilatorja, investicijsko vzdrževanje

2. Stroški redno zaposlenih in honorarnih sodelavcev

Str. dela – redni	214.717,00 €
Str. dela – honorarni	12.000,00 €

Preglednica 12: Prikaz predvidenih virov financiranja izvedbe programa dela 2023

Viri financiranja	Načrtovani zneski
1. Sredstva za ukrepe, ki jih izvaja DOPPS:	
PP 153238 – Naravni rezervat Škocjanski zatok	253.000,00 €
PP 559 – Sklad za podnebne spremembe	345.329,61 €
Lastni prihodki upravljavca	43.900,00 €
Prihodek od uporabe parkirišča	2.000,00 €
Projekt LIFE for seeds	20.000,00 €
Projekt Interreg POSEIDONE	118.520,00 €
Projekt Interreg ReCo	50.558,00 €
SKUPAJ 1	833.307,61 €
2. Sredstva za ukrepe, ki jih izvaja MNVP:	
PP 150012 Unovčenje bančne garancije (investicijsko vzdrževanje)	8.903,48 €
SKUPAJ 2	8.903,48 €
SKUPAJ VSI VIRI	842.211,09 €

Preglednica 13: Prikaz predvidenih aktivnosti za financiranje iz naslova sredstev Sklada za podnebne spremembe v letu 2023, na podlagi Aneksa 1 k pogodbi 2550-22-311011 in Izhodišč MOP za pripravo Programa in finančnega načrta dela NRŠZ za leto 2023

Vrsta stroška: aktivnost po programu in opis	Vrednost
1.2.1. Čiščenje dovodnih jarkov	436,41 €
2.3.1. Izdelava projektne dokumentacije vključno z nadzorom nad izvedbo del in izvedba ureditve habitatov v brakični laguni (oblikovanje novih in nadvišanje obstoječih habitatov)	251.893,20 €
SKUPAJ - UKREPI MOKRIŠČA	252.329,61 €
1.6.4. Obrezovanje dreves in grmovnic	1.500,00 €
1.6.5. Dosajevanje grmovnic	3.000,00 €
1.7.1. Odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin in izvedba aktivnosti za pospeševanje razraščanja domorodnih vrst	8.000,00 €
1.8.5. Nabava vrtnega orodja za odstranjevanje ITVR	400,00 €
2.4.1. Zasaditev območja pod ankaransko vpadnico – ročno selektivno odstranjevanje tujerodnih rastlin, vzpostavitev ustreznih pogojev za razvoj submediteranskega polsuhega travnika s toploljubnimi drevesnimi in grmovnimi vrstami	4.350,00 €
2.6.1. Dosajevanje morskega lanu s semeni, nabranimi pri Sv. Nikolaju – vzdrževanje obstoječega rastišča s pozno košnjo ter odstranjevanje biomase ter zarasti in ITVR	500,00 €
3.3.1. Odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin in izvedba aktivnosti za pospeševanje razraščanja domorodnih vrst – strojno odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst, zasaditev območja, zasenčenje rastišč ITVR in preprečitev razširjanja ITVR	1.000,00 €
3.3.2. Izlov tujerodnih želv z vršami v naravnem okolju, odstranjevanje jajc, ozaveščanje javnosti	7.750,00 €
3.4.2. Dosejevanje grmovnic	2.000,00 €
5.2.1. Kartiranje sladkovodnih habitatnih tipov vključno s kartiranjem ITVR	1.500,00 €
Stroški dela - koordinacija in izvedba ukrepov ITV	5.000,00 €
SKUPAJ - UKREPI ITV	35.000,00 €
9.1.4. Nadgradnja sistema cestnih zapornic in zamenjava el. polnilnice	20.000,00 €
9.5.1. Zagotovitev dostopnosti objektov za obiskovalce in druge ciljne skupine – ukrepi za nadzor in umirjanje prometa – nabava eklektičnega delovnega vozila za izvedbo aktivnosti povezanih z vzdrževanjem poti in drugih površin na katerih se zadržujejo obiskovalci	38.000,00 €
SKUPAJ – UKREPI E-MOBILNOSTI IN UMIRJANJE PROMETA	58.000,00 €
SKUPAJ PROGRAM DELA 2023	345.329,61 €

Preglednica 14: Prikaz prenosa sredstev skladno s Aneksom 1 k pogodbi 2550-22-311011 in Izhodišč MOP za pripravo Programa in finančnega načrta dela NRŠZ za leto 2023

	Prenos sredstev iz 2022	Dodatna sredstva (Aneks 1)	Izhodišča 2023	SPS v 2023
Ohranjanje biotske raznovrstnosti		- €	35.000,00 €	35.000,00 €
Obvladovanje vplivov podnebnih sprememb na mokrišča	111.237,61 €	141.092,00 €	Urejeno z aneksom	252.329,61 €
Trajnostna mobilnost v zavarovanih območjih narave	38.000,00 €		20.000,00 €	58.000,00 €
SKUPAJ				345.329,61 €

Zaradi racionalnosti izvedbe aktivnosti za ukrepe za obvladovanja vplivov podnebnih sprememb na mokrišča, ki so bila predvidena za izvedbo v letih 2022 in 2023 v enotnem znesku in posledično vezana tudi izvedba javnega naročila, je bil v oktobru 2022 izdan Aneks št. 1 k pogodbi št. 2550-22-311011 o financiranju ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostne mobilnosti z namenom prilagajanja na podnebne spremembe.

Omenjeni aneks omogoča tudi porabo sredstev za stroške investicij za ukrep trajnostne mobilnosti v zavarovanih območjih narave do najkasneje 20. 3. 2023.

7 KADROVSKI NAČRT

Načrtovano število ur redno zaposlenih za izvedbo Letnega programa dela NRŠZ za leto 2023, izraženo z ekvivalentom polnega delovnega časa, po sedanjih ocenah in z upoštevanjem porodniške odsotnosti (Naravovarstveni nadzornik-vodnik I) znaša 8,06 FTE. Letni program dela bo v letu 2023 izvedlo 7 stalno zaposlenih v rezervatu za polni delovni čas (strokovni vodja rezervata, poslovni sekretar-receptor, receptor II-vodnik, koordinator izobraževanja, koordinator za izobraževanje in PR, en naravovarstveni nadzornik) in varstveni ornitolog za polovični delovni čas. Zaradi povečanega obsega del z obiskovalci je bila avgusta 2022 za določen čas zaposlena dodatna oseba (Poslovni sekretar – receptor II), ki je bila v letu 2022 financirana iz lastne dejavnosti. Ker v letu 2023 načrtujemo 32 % kritja stroškov dela iz projektnih virov (ki istočasno predvidevajo tudi 20 % lastnega deleža), smo sredstva iz PP 153238 namenili tudi za kritje stroškov dela te osebe.

Poleg tega bodo pri izvedbi programa z delom delovnega časa sodelovali še poslovna sekretarka, direktor, vodja sektorja in vodja financ. Po potrebi bomo občasno vključevali še honorarne sodelavce (honorarni sodelavci za sprejem in vodenje obiskovalcev ter oskrbo pašnih živali) približno 0,34 FTE. Zaradi porodniške odsotnosti ene zaposlene, bo zaradi lažje organizacije dela izlov tujerodnih vrst želv opravljala honorarna sodelavka. Predvideno je tudi sodelovanje zunanjega izvajalca – botanika. Vsi predvideni kadri so potrebni za izvedbo javne službe upravljanja NRŠZ, kot jo opredeljuje veljavna zakonodaja in so predvideni v finančnem planu na podlagi načrta upravljanja.

Preglednica 15: Ocena potrebnega števila potrebnih delovnih ur v ekvivalentu FT po načrtovanih redno zaposlenih in honorarnih sodelavcih za izvedbo Programa dela Naravnega rezervata Škocjanski zatok v letu 2023

Leto	2023	Ekvivalentna delovna mesta – javni sektor*
<i>Redno zaposleni</i>		
Strokovni vodja	1,00	I017040
Poslovni sekretar-receptor I	1,00	I015043
Receptor II - vodnik	1,00	I015043
Poslovni sekretar - receptor II	1,00	I015043
Naravovarstveni nadzornik-vodnik I	0,06	I015020
Naravovarstveni nadzornik-vodnik II	1,00	I015020
Koordinator izobraževanja	1,00	I017179
Koordinator izobraževanja in PR	1,00	I015065
Poslovni sekretar DOPPS	0,40	J025019
Direktor DOPPS/vodja financ/vodja sektorja	0,10	I017141
Ornitolog	0,50	I017144
Redno zaposleni – SKUPAJ (FT)	8,06	
<i>Honorarni sodelavci</i>		
Pomoč pri oskrbi pašnih živali	0,10	
Monitoring in izlov tujerodnih vrst želv	0,19	
Vodniki in receptorji	0,24	I015043

Preglednica 16: Povzetek potrebnih delovnih ur po ciljih načrta upravljanja in po letih za načrtovan obseg nalog (ekvivalent FT)

Povzetek po sklopih ciljev/nalog	Kadri	Ekvivalent FT	Stroški dela
Upravljanje habitatov (cilji 1-4)	Vodstveni k.	0,40	13.600,00 €
	Strokovni k.	0,00	- €
	Nar.nadzorniki	0,40	10.040,00 €
	Recepcija in adm.podpora	0,40	9.744,00 €
	Hon.sodelavci	0,29	7.000,00 €
Monitoring in raziskave (cilj 5)	Vodstveni k.	0,20	6.800,00 €
	Strokovni k.	0,85	22.597,70 €
	Nar.nadzorniki	0,05	1.255,00 €
	Recepcija in adm.podpora	0,00	- €
Naravovarstveni nadzor in sodelovanje (cilja 6-7)	Vodstveni k.	0,10	3.400,00 €
	Strokovni k.	0,00	- €
	Nar.nadzorniki	0,20	5.020,00 €
	Recepcija in adm.podpora	0,10	2.342,00 €
Upravljanje obiska in infrastrukture (cilja 8-9)	Vodstveni k.	0,10	3.400,00 €
	Strokovni k.	1,00	28.670,00 €
	Nar.nadzorniki	0,30	7.530,00 €
	Recepcija in adm.podpora	1,30	29.894,00 €
	Hon.sodelavci	0,24	5.000,00 €
Splošna dela in naloge (cilj 10)	Vodstveni k.	0,30	11.050,00 €
	Strokovni k.	0,65	19.295,30 €
	Nar.nadzorniki	0,11	2.759,00 €
	Recepcija in adm.podpora	1,60	37.320,00 €
Skupaj - vsi cilji načrta upravljanja	Vodstveni k.	1,10	38.250,00 €
	Strokovni k.	2,50	70.563,00 €
	Nar.nadzorniki	1,06	26.604,00 €
	Recepcija in adm.podpora	3,40	79.300,00 €
	Hon.sodelavci	0,53	12.000,00 €
SKUPAJ		8,59	226.717,00 €

Preglednica 16: Povzetek načrtovanih delovnih ur in stroškov dela v 2023 za redno zaposlene

Delovno mesto	Načrtovane efektivne del.ure	Str. plač/ osebe (EUR)	Vir: PP-153238	Vir: PP-559	Vir: Projekt POSEIDONE	Vir: Projekt ReCo
Strokovni vodja	1.750	34.000,00 €	19.720,00 €		10.200,00 €	4.080,00 €
Poslovni sekretar – receptor I	1.750	24.980,00 €	12.490,00 €		7.494,00 €	4.996,00 €
Receptor II - vodnik	1.750	23.420,00 €	23.420,00 €			
Poslovni sekretar – receptor II	1.750	22.500,00 €	13.500,00 €		4.500,00 €	4.500,00 €
Naravovarstveni nadzornik – vodnik I	100	1.504,00 €	1.504,00 €			
Naravovarstveni nadzornik – vodnik II	1.750	25.100,00 €	20.100,00 €	5.000,00 €		
Vodja izobraževanja	1.750	31.240,00 €	9.372,00 €		12.496,00 €	9.372,00 €
Koordinator izobraževanja in PR	1.750	26.100,00 €	15.660,00 €		7.830,00 €	2.610,00 €
Poslovni sekretar DOPPS	700	8.400,00 €	8.400,00 €			
Direktor DOPPS/vodja financ	175	4.250,00 €	4.250,00 €			
Ornitolog	875	13.223,00 €	13.223,00 €			
SKUPAJ PLAČE - PROGRAM DELA NRŠZ 2023	14.100	214.717,00 €	141.639,00 €	5.000,00 €	42.520,00 €	25.558,00 €

Skupni ocenjeni stroški dela redno zaposlenih znašajo 214.717,00 €. Od tega naj bi se s proračunske postavke 153238 financiralo za 141.639,00 € stroškov, s proračunske postavke PP 559 – Sklad za podnebne spremembe pa 5.000,00 € (ukrepi za odstranitev invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst – koordinacija in nadzor izvedbe z zunanjimi izvajalci, priprava načrta za strojno in ročno odstranjevanje ITV in nadzor nad izvedbo v obsegu 349 ur oziroma 5.000,00 € (naravovarstveni nadzornik II)). Iz projektnih sredstev, ki predvidevajo 20% lastnega vložka, je za stroške dela v letu 2023 namenjenih 68.078,00 €.

Poleg redno zaposlenih je za izvedbo programa predvideno tudi sodelovanje honorarnih sodelavcev (študentsko delo). Potrebne ure dela v tem segmentu ocenjujemo na 0,53 FTE oziroma 12.000,00 €, zaradi finančno-računovodskih razlogov pa te stroške vodimo med materialnimi stroški in ne med stroški dela, kar velja tudi za stroške strokovnega sodelavca – botanika, ki kot s.p. dela na podlagi pogodbe o sodelovanju. Stroške honorarnih sodelavcev za pomoč pri oskrbi živine in delo z obiskovalci (repcija, bar, vodenja) bomo pokrivali iz lastnih sredstev.